

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om brottsbekämpning inom Tullen ändras. Ändringarna gäller vissa hemliga metoder för inhämtande av information och förutsättningarna för att få använda dem. Bakom förslagen ligger de ändringar som nyligen gjorts i tvångsmedelslagen, polislagen och lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet.

I propositionen föreslås det att tillstånd till teleövervakning som genomförs som en hemlig metod för inhämtande av information i fortsättningen inte ska sökas hos domstolen separat för varje teleadress eller teleterminalutrustning som en person som är känd vid tidpunkten för ansökan om tillstånd använder. I stället ska teleövervakningstillståndet gälla den kända personen och en anhållningsberättigad tullman ska besluta vilken teleadress eller teleterminalutrustning teleövervakningen ska riktas mot. Avsikten är även i fortsättningen att domstolen ska fatta beslut om teleadresser eller teleterminalutrustning när personen inte är känd.

Enligt förslaget får Tullen rätt till datanätsbaserat förtäckt inhämtande av information vid förhindrande av sådana brott som det ankommer på Tullen att undersöka och för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år. Till skillnad från nuläget föreslås det att Tullen ska få använda överskottsinformation också vid utredning av sådana narkotikabrott som ska betraktas som tullbrott.

Genom propositionen förtydligas dessutom vissa bestämmelser som i praktiken visat sig vara oklara eller lämna rum för tolkning.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt i början av 2024.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget	4
2.1 Allmänt	4
2.2 Internationella skyldigheter i fråga om de mänskliga rättigheterna	6
2.3 Hemliga metoder för inhämtande av information för förhindrande av brott.....	6
3 Målsättning	14
4 Förslagen och deras konsekvenser	14
4.1 De viktigaste förslagen	14
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	15
4.2.1 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet	15
4.2.2 Andra konsekvenser för enskilda och för samhället	15
5 Alternativa handlingsvägar.....	16
6 Remissvar	16
7 Specialmotivering.....	21
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	24
9 Ikraftträdande	24
10 Verkställighet och uppföljning	24
11 Förhållande till andra propositioner	24
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	25
12.1 Allmänt	25
12.2 Hemliga metoder för inhämtande av information	26
12.2.1 Allmänt	26
12.2.2 Teleövervakning	26
12.2.3 Förtäckt inhämtande av information.....	27
12.2.4 Användning av överskottsinformation	28
LAGFÖRSLAG.....	29
Lag om ändring av 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen.....	29
BILAGA.....	34
PARALLELLTEXT	34
Lag om ändring av 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen.....	34

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) trädde i kraft den 1 juni 2015.

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av tvångsmedelslagen och förundersökningslagen samt till lagar som har samband med dem, som beretts av justitieministeriet, överlämnades till riksdagen i oktober 2022 (RP 217/2022 rd). Riksdagen godkände propositionen i februari 2023. Ändringarna i tvångsmedelslagen (806/2011) trädde i kraft den 1 oktober 2023 (lag 452/2023).

Genom en regeringsproposition med förslag till lag om ändring av polislagen (RP 275/2022 rd) som lämnades till riksdagen i november 2022 föreslogs i polislagens (872/2011) 5 kap. som gäller hemliga metoder för inhämtande av information ändringar som motsvarar ändringarna i 10 kap. i tvångsmedelslagen. Riksdagen godkände propositionen i februari 2023. Ändringarna i polislagen trädde i kraft den 1 oktober 2023 (lag 492/2023).

Inrikesministeriet lämnade den 31 augusti 2023 en regeringsproposition med förslag till lag om ändring av lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet och 5 kap. 10 § i polislagen (RP 7/2023 rd). Syftet med propositionen var att genomföra sådana ändringar i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (108/2018) i den lagens 3 kap. som gäller hemligt inhämtande av information som till huvudsakliga delar motsvarar ändringarna i 10 kap. i tvångsmedelslagen. Ändringen av polislagen är av teknisk karaktär. Riksdagen godkände lagen den 10 oktober 2023 (RSv 9/2023 rd).

Bestämmelserna i 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen gäller hemliga metoder för inhämtande av information, och kapitlet motsvarar till väsentliga delar bestämmelserna om hemliga tvångsmedel i 10 kap. i tvångsmedelslagen. Hemliga metoder för inhämtande av information kan användas för förhindrande av brott huvudsakligen på samma grunder som sådana metoder med stöd av 10 kap. i tvångsmedelslagen kan användas för utredning av brott. Tullen kan i vissa fall också använda hemliga metoder för inhämtande av information i syfte att avvärja fara.

PTG-myndigheterna (Polisen, Tullen, Gränsbevakningsväsendet) samarbetar intensivt inom brottsbekämpning, och detta omfattar även mycket samarbete kring hemliga metoder för inhämtande av information. Därför är det viktigt att all lagstiftning om hemliga metoder för inhämtande av information som gäller förundersökningsmyndigheterna är så enhetlig som möjligt. Mot denna bakgrund är det nödvändigt att i tillämpliga delar göra motsvarande ändringar i 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen som de som gjorts i 10 kap. i tvångsmedelslagen och 5 kap. i polislagen (lagarna 452/2023 respektive 492/2023) och i 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (lag 990/2023).

1.2 Beredning

Finansministeriet tillsatte den 24 augusti 2023 ett projekt för att ändra lagen om brottsbekämpning inom Tullen. Syftet med projektet är bereda ändringar i 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen som gäller hemligt inhämtande av information, så att de i tillämpliga delar motsvarar de ändringar som med stöd av regeringens proposition RP 217/2022 rd görs i 10 kap. i tvångsmedelslagen och med stöd av regeringens proposition RP 275/2022 rd

görs i polislagen. Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriets skatteavdelning.

Utkastet till regeringsproposition var på remiss 14.11–15.12.2023. Finansministeriet begärde utlåtanden av följande instanser, av vilka de som markerats med asterisk (*) lämnade ett utlåtande:

Riksdagens justitieombudsmans kansli*, Electronic Frontier Finland - Effi ry, Elinkeinoelämän keskusliitto ry, Finlands näringsliv rf*, Helsingfors hovrätt*, Helsingfors tingsrätt*, Förbundet för mänskliga rättigheter rf, Julkiset Oikeusavustajat ry, Juristiliitto – Juristförbundet*, centralkriminalpolisen*, kommunikationsministeriet*, Transport- och kommunikationsverket*, justitiekanslersämbetet*, justitieministeriet*, Rättspolitiska föreningen Demla rf, Polisstyrelsen*, försvarsministeriet*, huvudstaben, staben för Gränsbevakningsväsendet*, polisavdelningen vid inrikesministeriet*, skyddspolisen*, Suomen Asianajajaliitto*, Finlands Polisorganisationers Förbund rf, Suomen Syyttäjähdistys ry*, Suomen tuomariliitto - Finlands domareförbund ry, Företagarna i Finland, Åklagarmyndigheten*, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto, FiCom ry*, dataombudsmannens byrå, Tullen*, Tulliliitto ry, Tullförbundet rf*, Tullin Akavalainen Yhdistys ry, Tullivirkamiesliitto - Tullitjänstemannaförbundet ry, Domstolsverket, utrikesministeriet.

Beredningsunderlaget till propositionen och ett sammandrag av utlåtandena finns tillgängliga på adressen valtioneuvosto.fi/sv/projekt med identifieringskoden VM109:00/2023. Innehållet i utlåtandena behandlas i avsnitt 6 i propositionen.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Allmänt

Lagen om brottsbekämpning inom Tullen tillämpas enligt lagens 1 kap. 1 § på sådana åtgärder för att förhindra, avslöja och utreda tullbrott och väcka åtal mot misstänkta för tullbrott som hör till Tullens uppgifter. Tullens befogenheter vid brottsbekämpning avgränsas av definitionen av tullbrott. Enligt 1 kap. 2 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen avses med tullbrott a) brott som innebär överträdelse av en sådan bestämmelse i tullagen (304/2016) eller någon annan lag vars iakttagande Tullen ska övervaka eller som Tullen ska verkställa, b) mot tullman riktat hindrande av tjänsteman enligt 16 kap. 3 § och tredska mot tullman enligt 16 kap. 4 b § i strafflagen (39/1889), c) olaga befattningstagande med infört gods enligt 46 kap. 6 och 6 a § i strafflagen och d) sådant brott i vilket ingår import, export eller transitering genom Finland av egendom. Med *tullbrottsbekämpning* avses enligt lagens 1 kap. 2 § förhindrande, avslöjande och utredning av tullbrott. Med *förhindrande av tullbrott* avses åtgärder som syftar till att förhindra tullbrott, försök till tullbrott och förberedelse till tullbrott, eller till att avbryta ett redan påbörjat tullbrott eller begränsa den direkta skada eller fara som brottet medför. Med *avslöjande av tullbrott* avses åtgärder som syftar till att klarlägga om det för inledande av förundersökning finns en i 3 kap. 3 § 1 mom. i förundersökningslagen avsedd grund. Med *utredning av tullbrott* avses förundersökning av tullbrott.

I 1 kap. 3 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen föreskrivs det om Tullens befogenheter vid tullbrottsbekämpning. Tullen svarar för tullbrottsbekämpning på det sätt som föreskrivs i lagen om brottsbekämpning inom Tullen eller någon annanstans i lag. Tullen är en förundersökningsmyndighet som avses i förundersökningslagen.

Vid Tullens brottsbekämpning tillämpas de allmänna principerna i 1 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen, särskilt respekten för de grundläggande rättigheterna och de

mänskliga rättigheterna (5 §), proportionalitetsprincipen (6 §) och principen om minsta olägenhet (7 §).

Enligt 1 kap. 5 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen, som gäller respekt för de grundläggande rättigheterna och de mänskliga rättigheterna, ska en tullman respektera de grundläggande rättigheterna och de mänskliga rättigheterna. När Tullen utövar sina befogenheter ska den välja det motiverbara alternativ som bäst tillgodoser dessa rättigheter. Enligt 1 kap. 6 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen som gäller proportionalitetsprincipen ska åtgärder kunna försvaras i förhållande till hur viktigt, farligt och brådskande uppdraget är, det mål som eftersträvas samt uppträdande, ålder, hälsa och andra motsvarande omständigheter som gäller den person som är föremål för åtgärden och övriga omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av situationen. De metoder som används och de olägenheter de orsakar ska stå i rimlig proportion till det eftersträvade målet.

Enligt 1 kap. 7 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen som gäller principen om minsta olägenhet får det inte genom Tullens åtgärder ingripas i någons rättigheter i större utsträckning och ingen får orsakas större skada eller olägenhet än vad som är nödvändigt för att uppdraget ska kunna utföras.

Med hemliga metoder för inhämtande av information kan man ingripa i de grundläggande fri- och rättigheter som tryggas i grundlagen, såsom skyddet för privatlivet som tryggas i 10 § i grundlagen. När det föreskrivs om förutsättningar för användning av hemliga metoder för inhämtande av information ska de lagförbehåll som gäller inskränkning av vissa grundläggande fri- och rättigheter beaktas. Enligt det specificerade lagförbehållet i 10 § 3 mom. i grundlagen kan det genom lag föreskrivas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att brott ska kunna utredas. Enligt 4 mom. i den paragrafen kan det genom lag föreskrivas om sådana begränsningar i meddelandehemligheten som är nödvändiga vid utredning av brott som äventyrar individens eller samhällets säkerhet eller hemfriden.

De grundläggande fri- och rättigheterna är i regel inte absoluta, även om bestämmelsen om en grundläggande fri- eller rättighet skulle ha skrivits i en form som tryggar fri- eller rättigheten i fråga och även om bestämmelsen inte innehåller något regleringsförbehåll eller någon annan laghänvisning. Frågan om inskränkning av en grundläggande fri- och rättighet avgörs då i enlighet med de allmänna krav som gäller inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna. Ur hela komplexet av grundläggande fri- och rättigheter och rättigheternas karaktär av grundlagsfästa rättigheter har grundlagsutskottet härlett vissa allmänna krav som gäller inskränkning av dem (GrUB 25/1994 rd, s. 5). Till dessa krav hör att inskränkningarna

1. bör bygga på lagstiftning
2. ska vara noga avgränsade och tillräckligt exakt definierade i lagen
3. ska vara acceptabla
4. ska vara proportionella
5. inte får ingripa i kärnområdet av en grundläggande fri- och rättighet
6. kräver ett adekvat rättsskydd och
7. måste vara förenliga med de förpliktelser som gäller de mänskliga rättigheterna.

2.2 Internationella skyldigheter i fråga om de mänskliga rättigheterna

Enligt de allmänna krav som gäller vid inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna och som det hänvisas till i föregående avsnitt får de inskränkningar som gäller de grundläggande fri- och rättigheterna för en person som är föremål för Tullens åtgärd inte stå i strid med Finlands internationella skyldigheter i fråga om de mänskliga rättigheterna. Det är dessutom skäl att ägna uppmärksamhet åt 22 § i grundlagen, enligt vilken det allmänna ska se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Av relevans för den granskning som görs i denna proposition är i detta hänseende framför allt Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen, FördrS 18 och 19/1990, sådan den lyder senare ändrad i FördrS 71 och 72/1994, FördrS 85 och 86/1998, FördrS 8 och 9/2005, FördrS 6 och 7/2005 samt FördrS 50 och 51/2010). Av betydelse är dessutom i synnerhet internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (FördrS 7 och 8/1976, nedan kallad MP-konventionen).

Av bestämmelserna i Europakonventionen behöver som särskilt relevanta med tanke på granskningen i denna proposition nämnas artikel 5 som gäller rätten till frihet och säkerhet, artikel 8 som gäller rätten till skydd för privat- och familjeliv, artikel 10 som gäller yttrandefrihet och artikel 13 som gäller rätten till ett effektivt rättsmedel. Också egendomsskyddet som tryggas i artikel 1 i det första protokollet till konventionen kan anses vara viktigt.

I fråga om MP-konventionen finns bestämmelser som är relevanta för den granskning som görs här exempelvis i följande artiklar: artikel 2 som gäller effektiva rättsmedel, artikel 9 som gäller rätten till frihet och personlig säkerhet och artikel 17 som gäller skyddet för privat- och familjeliv, hem och korrespondens.

2.3 Hemliga metoder för inhämtande av information för förhindrande av brott

Enligt 1 kap. 2 § 3 punkten i lagen om brottsbekämpning inom Tullen avses med förhindrande av brott åtgärder som syftar till att förhindra brott, försök till brott och förberedelse till brott – när det utifrån iakttagelser av en persons verksamhet eller utifrån annan information om en persons verksamhet finns grundad anledning att anta att personen i fråga kommer att göra sig skyldig till brott – eller till att avbryta ett redan påbörjat tullbrott eller begränsa den direkta skada eller fara som brottet medför. Förhindrande av brott som det ankommer på Tullen att undersöka föreligger när gärningen kan förhindras innan sådana åtgärder har vidtagits som uppfyller brottsrekvisiten. I bestämmelsen nämns uttryckligen även förhindrande av straffbart försök. Med förhindrande av förberedelse till brott som det ankommer på Tullen att undersöka avses förberedelse till straffbara gärningar, även om själva förberedelsen inte har kriminaliserats. Förhindrande av förberedelse innefattar också förhindrande av straffbar förberedelse.

I 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen föreskrivs det om användning av teleövervakning, inhämtande av basstationsuppgifter, systematisk observation, förtäckt inhämtande av information, teknisk observation (teknisk avlyssning, optisk observation, teknisk spårning och teknisk observation av utrustning), inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning, täckoperation (även sådan som företas utslutande i datanätet), bevisprovokation genom köp (även sådan som företas utslutande i datanätet), användning av informationskällor samt kontrollerade leveranser för att förhindra brott som det ankommer på Tullen att undersöka eller i syfte att avvärja fara. Dessa metoder för inhämtande av information kan användas så att de som är föremål för informationsinhämtningen är ovetande om det.

Enligt 3 kap. 2 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen är en allmän förutsättning för användning av en hemlig metod för inhämtande av information att man med den metoden kan antas få information som behövs för att förhindra ett brott som det ankommer på Tullen att undersöka eller för att avvärja en fara. Särskilda förutsättningar för användning av hemliga metoder för inhämtande av information är de specificerade brott för vilkas förhindrande varje metod kan användas. Enligt 3 kap. 2 § 2 mom. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen får systematisk observation, teknisk avlyssning, optisk observation, teknisk spårning av personer, teknisk observation av utrustning och kontrollerade leveranser dessutom användas bara om dessa metoder kan antas vara av synnerlig vikt för förhindrande av ett brott som ska undersökas av Tullen. För täckoperationer och bevisprovokation genom köp förutsätts dessutom att metoden är nödvändig för att ett tullbrott ska kunna förhindras. Med dessa metoder är det möjligt att ingripa i de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna i en sådan omfattning att det har varit motiverat att ställa ett sådant villkor för användningen av dem.

4 § Teleövervakning och dess förutsättningar

Enligt 3 kap. 4 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen kan Tullen för att förhindra brott som det ankommer på Tullen att undersöka beviljas tillstånd till teleövervakning av en teledress eller teleterminalutrustning som innehas eller sannolikt annars används av en person som på grund av sina yttranden eller hotelser, sitt uppträdande eller av andra orsaker med fog kan antas göra sig skyldig till ett tullbrott som särskilt definieras i paragrafen.

Med teleövervakning avses enligt 3 kap. 4 § 1 mom. i lagen att identifieringsuppgifter inhämtas om ett meddelande som har sänts från en teledress eller teleterminalutrustning som är kopplad till ett sådant allmänt kommunikationsnät eller till ett sådant därtill anslutet kommunikationsnät som avses i informationssamhällsbalken (917/2014) eller som har mottagits till en sådan adress eller utrustning, samt att uppgifter om en teledress eller teleterminalutrustnings läge inhämtas eller att användningen av adressen eller utrustningen tillfälligt förhindras. Med identifieringsuppgifter avses i 3 § 40 punkten i informationssamhällsbalken avsedd information som kan kopplas till en juridisk eller fysisk person och som behandlas för att överföra meddelanden. Informationssamhällsbalkens rubrik har genom lag 68/2018 ändrats till lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation.

I lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation har begreppet *identifieringsuppgifter* ersatts med begreppet *förmedlingsuppgifter*. I regeringens proposition med förslag till informationssamhällsbalk samt till lagar om ändring av vissa bestämmelser i markanvändnings- och bygglagen och strafflagen (RP 221/2013 rd) konstateras det att termen förmedlingsuppgifter till innehållet motsvarar definitionen av identifieringsuppgifter men bättre motsvarar det avsedda innehållet. Termen identifieringsuppgift sammanblandas i allmänspråket ofta med olika tjänster i anslutning till identifiering. Av definitionen av begreppet identifieringsuppgift framgår inte heller tillräckligt tydligt att information som kan kopplas till en abonnent eller användare ska ha samlats in i samband med kommunikationsförmedling för att den ska kunna anses utgöra identifieringsuppgifter. Därför är det motiverat att i lagen om brottsbekämpning inom Tullen ersätta termen identifieringsuppgifter med termen förmedlingsuppgifter på motsvarande sätt som i de ändringar av tvångsmedelslagen och polislagen som trädde i kraft den 1 oktober 2023.

Termen förmedlingsuppgifter har dock delvis en annan betydelse i lagen om brottsbekämpning inom Tullen jämfört med lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation. Därför föreslås det att termen i lagen om brottsbekämpning inom Tullen preciseras genom ett konstaterande av att det rör sig om förmedlingsuppgifter uttryckligen i den bemärkelse som avses i lagen om brottsbekämpning inom Tullen. Den valda definitionen motsvarar ändringarna av de

motsvarande definitionerna i tvångsmedelslagen, polislagen och lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet.

Enligt 3 § 36 punkten i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation avses med en kommunikationsförmedlare ett teleföretag, en sammanslutningsabbonnent och en sådan annan aktör som förmedlar elektronisk kommunikation för andra än personliga eller med sådana jämförbara sedvanliga privata ändamål. Teleövervakning kan anses uttryckligen gälla inhämtande av förmedlingsuppgifter som en kommunikationsförmedlare innehar. Om förmedlingsuppgifterna inhämtas någon annanstans än hos en kommunikationsförmedlare, är det inte fråga om uppgifter som inhämtas genom teleövervakning. Av denna anledning är det motiverat att precisera definitionen av teleövervakning genom att där hänvisa till definitionen i 3 § 36 punkten i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation. Det handlar om en precisering av definitionen av teleövervakning också i förhållande till förbud mot beslag och kopiering enligt 7 kap. 4 § i tvångsmedelslagen.

6 § Beslut om teleövervakning

Enligt paragrafens 1 mom. beslutar domstolen om teleövervakning enligt 4 § 2 mom. och 5 § på yrkande av en anhållningsberättigad tullman. I 2 mom. föreskrivs det att om ett ärende som gäller teleövervakning som avses i 1 mom. kräver omedelbara åtgärder, får en anhållningsberättigad tullman besluta om teleövervakning till dess att domstolen har avgjort yrkandet om beviljande av tillstånd. Ärendet ska föras till domstol så snart det är möjligt, dock senast 24 timmar efter det att teleövervakningen började användas.

I 4 mom. föreskrivs det att tillstånd kan meddelas för högst en månad åt gången och det kan även gälla en viss tidsperiod som föregått tillståndet. Denna tidsperiod kan vara längre än en månad. I praktiken har det förekommit olika tolkningar med avseende på huruvida det är möjligt att ansöka om tillstånd för fortsatt teleövervakning medan ett tidigare tillstånd ännu är i kraft och, om nytt tillstånd beviljas under giltighetstiden för det gamla tillståndet, huruvida det fortsatta tillståndets giltighetstid alltid börjar löpa från beslutstidpunkten eller till exempel vid den senare tidpunkt då det gamla tillståndet upphör att gälla. Momentet bör förtydligas så att det tydligt framgår att tillståndet alltid börjar gälla den dag det meddelades. Det väsentliga är att förutsättningarna för beviljande av tillstånd har bedömts och att de har funnits när tillståndet beviljades.

Paragrafens 5 mom. innehåller bestämmelser om de uppgifter som ska nämnas i ett yrkande och i ett beslut om teleövervakning. Enligt momentets 6 punkt ska den teledress eller teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot nämnas. Mängden teleterminalutrustning ökar hela tiden. Till exempel antalet abonnemang mot vilka teleövervakning riktas har ökat klart mer än antalet personer mot vilka teleövervakningsåtgärder riktas årligen. Den nuvarande regleringen ökar behovet av flera på varandra följande teleavlyssningsyrkanden och -beslut som gäller samma misstänkta person i samma ärende. Den gällande regleringens utrustnings- och abonnemangsspecifika karaktär föranleder således flera successiva berednings- och handläggningsprocesser för teleavlyssningstillstånd i samma ärende för både Tullen och domstolarna.

Det är motiverat att bestämmelserna om teleövervakning ändras så att de gäller en viss person i stället för till en viss teledress eller teleterminalutrustning. I ett teleövervakningstillstånd behöver enligt förslaget inte längre separat uppräknas alla de teleterminaler eller teledresser som tillståndet gäller, utan domstolen beviljar tillstånd för teleövervakning av en teledress eller teleterminalutrustning som den berörda personen innehar eller sannolikt annars använder. Till följd av den föreslagna ändringen behöver Tullen inte längre separat ansöka om enskilda

tillstånd för varje teleadress eller teleterminalutrustning som den berörda personen innehar eller sannolikt annars använder och som framgår först efter det att tillståndet har beviljats. Enligt förslaget ska domstolen fortfarande besluta om den person vars kommunikation teleövervakningen ska riktas mot.

Enligt förslaget ska Tullen under tjänsteansvar även i fortsättningen utreda identifieringsuppgifterna om de teleadresser och den teleterminalutrustning som används av den berörda personen. En anhållningsberättigad tjänsteman ska fatta ett separat beslut om de teleadresser eller den teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot. I beslutet ska det uttryckligen motiveras varför ifrågavarande teleadresser eller teleterminalutrustning har valts som föremål för åtgärden. Avsikten är att beslutet ska omfattas av den laglighetsövervakning som avses i 3 kap. 62 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen.

Motiveringsskyldigheten och efterhandsövervakningen framhävs genom att det i 3 kap. 57 § som gäller underrättelse om hemligt inhämtande information ska förutsättas att de teleadresser och den teleterminalutrustning som varit föremål för en åtgärd ska specificeras i underrättelsen om teleövervakning till den som varit föremål för inhämtandet av information. Detta har betydelse med tanke på rättsskyddsgarantierna för den som är föremål för inhämtandet av information, exempelvis med hänsyn till klagomål, brottsanmälan eller skadeståndstalan. Det har också betydelse för domstolens rätt att få information, eftersom den domstol som beviljat tillståndet även framöver med stöd av 57 § 4 mom. skriftligen ska underrättas om att föremålet för inhämtandet av information underrättats.

Till följd av ändringen är det dessutom skäl att till 55 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen som gäller avbrytande av teknisk avlyssning och av teknisk observation av utrustning foga en bestämmelse om teleövervakning. Det är motiverat att också föreskriva att teleövervakning ska avbrytas i en situation där den riktar sig mot andra teleuppgifter än sådana som sänds av den person som är föremål för tillståndet. Dessutom ska de uppgifter som fås genom teleövervakningen samt anteckningarna om dem utplånas.

När tillstånd till teleövervakning söks och beviljas är det dock möjligt att den person som misstänks inte är känd. Det är motiverat att detta uttryckligen framgår av bestämmelsen i lagen. I sådana fall kommer det dessutom fortfarande att finnas behov av att bevilja teleövervakningstillstånd för vissa teleadresser eller viss teleterminalutrustning. I synnerhet användningen av inhemska och utländska abonnemang med kontantkort förutsätter att det finns en sådan möjlighet.

Genom propositionen ändras inte teleoperatörernas roll, utan hur de agerar i denna fråga ska även i fortsättningen grunda sig på myndighetsbeslut.

11 § Förtäckt inhämtande av information och dess förutsättningar

Enligt 3 kap. 11 § 1 mom. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen avses med förtäckt inhämtande av information inhämtande av information genom kortvarig interaktion med en viss person där falska, vilseledande eller förtäckta uppgifter används för att hemlighålla tullmannens uppdrag.

Med stöd av paragrafens 2 mom. får Tullen för att förhindra brott som det ankommer på Tullen att undersöka använda förtäckt inhämtande av information, om det på grund av en viss persons yttranden eller uppträdande i övrigt med fog finns anledning att anta att denna kommer att göra sig skyldig till ett tullbrott som närmare definieras i paragrafen. I paragrafen finns inga särskilda bestämmelser om datanätsbaserat förtäckt inhämtande av information.

I det digitala samhället har verksamheten flyttat och flyttar i allt snabbare takt till datanäten. Brotts som undersöks av Tullen förbereds, marknadsförs och begås med hjälp av datanät. Även om ett brott skulle ha begåtts helt och hållet i den fysiska världen förs det mycket diskussioner om brott eller anknytande gärningar på olika plattformar i datanäten. För att förhindra och utreda brott måste de som arbetar med brottsbekämpning inom Tullen vara aktiva i datanäten, där en stor del av iakttagelserna om brott görs och en stor del av det material som beslagtas som bevis finns. Många brott som undersöks av Tullen har kopplingar till andra länder eller världsdelar och brottslingarna håller kontakt med varandra via datanäten. För att identiteten för aktörer som agerar under pseudonym ska kunna klarläggas måste myndigheten kunna genomföra även kortvarigt förtäckt inhämtande av information på olika diskussionskanaler med hjälp av vilseledande personuppgifter och andra uppgifter.

Genom datanätsbaserad förtäckt inhämtande av information kan man genom kortvarig informationsinhämtning och med hjälp av vilseledande personuppgifter och andra uppgifter inhämta viktig information som kan användas för att förhindra brott. Det är sannolikt att man med hjälp av denna befogenhet i fortsättningen kommer att kunna förhindra exempelvis förberedelse av brott som anknyter till olaglig import, om man kan ingripa i den planerade gärningen med hjälp av den inhämtade informationen. Befogenheten kunde utövas exempelvis i en situation där det på sociala medier eller på en plattform på det mörka nätet publiceras en annons under pseudonym där någon åtar sig att sälja och transportera illegalt gods till landet. Utifrån den okända annonserarens meddelanden, varubeskrivningar eller uppträdande finns det då anledning att misstänka att denne gör sig skyldig till sådant tullbrott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i två år. Genom datanätsbaserat förtäckt inhämtande av information kan man då eventuellt klarlägga annonserarens identitet, var han eller hon befinner sig och hans eller hennes övriga verksamhet, och på så sätt eventuellt förhindra brottet.

I tvångsmedelslagen och den gällande lagen om brottsbekämpning inom Tullen har datanätsbaserade täckoperationer möjliggjorts med lägre tröskel än andra täckoperationer. I förarbetena till lagen motiveras detta framför allt med att det redan i sig är typiskt för interaktionen mellan människor i datanät att man inte alltid känner till den andra partens identitet, utan att denna kan uppträda till exempel under pseudonym. Dessutom kan täckoperationer i ett datanät dokumenteras lättare och i större detalj än andra täckoperationer. Således kan man i efterhand på ett tillförlitligt sätt klarlägga hur täckoperationen har förlöpt. I en IT-miljö finns inte heller samma säkerhetsrisker som när det gäller sedvanliga täckoperationer (RP 224/2010 rd, s. 120, och RP 222/2010 rd, s. 350). I nuläget använder Tullen för att förhindra eller utreda brott täckoperation och bevisprovokation genom köp, eller datanätsbaserad täckoperation och datanätsbaserad bevisprovokation genom köp. Genom kortvarigt förtäckt inhämtande av information ingriper man i mindre grad i enskilda personers grundläggande fri- och rättigheter än genom datanätsbaserade täckoperationer, och förtäckt inhämtande av information lämpar sig för sådant snabbt informationsutbyte och sådan snabb kommunikation i datanäten där man inte ens försöker bygga upp ett förtroendeförhållande av det slag som kan uppstå i traditionella täckoperationer utan snabbt vill inhämta information om exempelvis logistikkedjan för en vara i syfte att förhindra brott.

På de grunder som anges ovan föreslås det att Tullen ska få rikta datanätsbaserat förtäckt inhämtande av information mot en person i syfte att förhindra tullbrott, om det utifrån personens yttranden eller uppträdande i övrigt med fog finns anledning att anta att personen gör sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år.

13 § Teknisk avlyssning och dess förutsättningar

Enligt en ändring av 3 kap. 19 § 2 mom. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (lag 460/2023) får teknisk observation av utrustning inte riktas mot sådana förtroliga meddelanden som omfattas av de bestämmelser i annan lag som gäller teleövervakning och annan teknisk observation än observation av utrustning. Ändringen innebär att s.k. tangentavlyssning i fortsättningen ska omfattas av definitionen av teknisk observation av utrustning, utom när det handlar om teleavlyssning, teleövervakning eller annan teknisk observation än observation av utrustning som gäller förtroliga meddelanden, om vilka det föreskrivs annanstans i 10 kap. i tvångsmedelslagen. Till den del man genom tangentavlyssning i realtid följer med till exempel skrivandet av ett meddelande, ska det således inte röra sig om teknisk observation av utrustning utan om teknisk avlyssning. Eftersom teknisk avlyssning i nuläget endast får riktas mot en brottsmisstänkt som befinner sig utanför ett utrymme som används för stadigvarande boende och eftersom det utifrån vad som konstaterats ovan med avseende på behovet av skydd normalt inte är motiverat att jämställa tangentavlyssning med bostadsavlyssning, föreslås det att det till 3 kap. 13 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen, som gäller teknisk avlyssning, fogas en undantagsbestämmelse enligt vilken också sådan teknisk avlyssning som endast riktas mot en teknisk anordning ska anses vara teknisk avlyssning oberoende av på vilken plats anordningen finns. Förslaget motiveras närmare nedan i specialmotiveringen.

21 § Inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning

I 2 mom. hänvisas det till Kommunikationsverket. Myndighetens namn har sedermera ändrats till Transport- och kommunikationsverket, och hänvisningen bör ändras i enlighet med detta. Bestämmelsen motsvarar ändringen i 5 kap. 25 § i polislagen.

26 § Deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet och i kontrollerade leveranser

Bestämmelserna i 1 mom. reglerar situationer där en tullman som företar en täckoperation som företas uteslutande i datanät och som i detta sammanhang deltar i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet går fri från straffansvar trots sin verksamhet. Bestämmelsen i fråga har i ändringarna av tvångsmedelslagen och polislagen formulerats som en befogenhetsbestämmelse. Det är motiverat att 3 kap. 26 § 1 mom. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen på motsvarande sätt formuleras som en befogenhetsbestämmelse för att reglera vad en tullman som företar en täckoperation som företas uteslutande i datanät får göra i de situationer och under de förutsättningar som närmare anges i bestämmelserna. Till denna del kan uppmärksamhet även ägnas åt 2 mom. i paragrafen, vars formulering redan för närvarande innehåller drag av en befogenhetsbestämmelse. Enligt momentet får en tullman som företar en täckoperation som företas uteslutande i datanät delta i ombesörjandet av en försändelse som är föremål för en kontrollerad leverans enligt 3 kap. 42 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen, om deltagandet avsevärt främjar möjligheterna att uppnå syftet med leveransen.

44 § Förfarandet i domstol

I 3 kap. 44 § 3 mom. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen föreskrivs det att när domstolen har beviljat tillstånd till teleövervakning, får den pröva och avgöra ett ärende som gäller beviljande av tillstånd i fråga om en ny teleadress eller teleterminalutrustning utan att den tullman är närvarande som framställt yrkandet eller en av denna förordnad tullman är närvarande, om det har förflutit mindre än en månad från den muntliga förhandlingen i ett tillståndsärende som gäller förhindrande av samma tullbrott.

Enligt förslaget ska den teleadress eller teleterminalutrustning som är föremål för åtgärden inte längre behöva nämnas i det yrkande eller beslut som gäller teleövervakning, utan yrkandet och

beslutet ska för adressen eller utrustningen endast gälla en viss person. Situationer där personen inte är känd ska utgöra undantaget. I ett sådant fall ska den teleadress eller teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot fortfarande nämnas i yrkandet och beslutet om teleövervakning. Därför föreslås det att lagens 44 § 3 mom. ändras så att bestämmelsens första mening begränsas till att endast gälla situationer där personen i enlighet med lagens 3 kap. 6 § 5 mom. 2 punkt inte är känd.

49 § Förbud mot avlyssning och observation

Enlig 3 kap. 49 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen gäller i fråga om förbud mot teknisk avlyssning och optisk observation 10 kap. 52 § i tvångsmedelslagen. Eftersom teknisk observation av utrustning enligt den ändring av lagens 3 kap. 19 § som trädde i kraft den 1 oktober 2023 (lag 460/2023) även kan riktas mot ett annat meddelande än ett förtroligt meddelande som lagrats i utrustningen eller skrivits med den och som omfattas av bestämmelser om teleavlyssning, teleövervakning och annan teknisk observation än observation av utrustning som utfärdats annanstans i lag, vore det motiverat att även lägga teknisk observation av utrustning till lagens 49 § som gäller förbud mot avlyssning och observation.

53 § Användning av överskottsinformation

I 3 kap. 53 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen föreskrivs om användning av överskottsinformation som fåtts med hjälp av hemliga metoder för inhämtande av information. Enligt paragrafens 2 mom. får överskottsinformation också användas, om användningen av överskottsinformationen kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av ett tullbrott och om det för brottet föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst tre år.

Riksdagens grundlagsutskott har ansett att det är nödvändigt att gränsen för det strängaste straff som är en förutsättning för användning av överskottsinformation är mer än fängelse i två år. Enligt grundlagsutskottet fanns det dock inte något hinder mot att inkludera några vissa enskilda brott för vilka det strängaste straffet är fängelse i två år men som till sin allvarlighetsgrad är jämförbara med andra brott som avses i momentet och som uppfyllde kraven i 10 § 3 mom. i den dåvarande grundlagen. Grundlagsutskottet har ansett att det vid bedömningen av regleringen av överskottsinformation finns skäl att å ena sidan beakta det grundlagsenliga skyddet för förtroliga meddelanden, medan å andra sidan intresset för att utreda allvarliga brott och godtagbara och samhälleligt vägande skäl relaterade till det straffrättsliga systemets trovärdighet talar för en viss begränsning av denna rättighet. Grundlagsutskottet har bedömt att det föreslagna kravet på ett maximistraff på två års fängelse innebär att bestämmelsen skulle tillämpas på många brott som inte kan anses äventyra samhällets eller individens säkerhet eller hemfrid enligt dåvarande 10 § 3 mom. i grundlagen (GrUU 32/2013 rd, s. 6–7).

Det är inte möjligt att med stöd av de gällande bestämmelserna använda sådan överskottsinformation som genererats vid teleavlyssning i samband med utredning av grova narkotikabrott för utredning av sådana narkotikabrott som betraktas som tullbrott. I praktiken kan situationen exempelvis ha lett till att teleavlyssningsupptagning kan användas som bevis mot en person som anklagas för grovt narkotikabrott och som varit föremål för avlyssningstillståndet, men inte i fråga om narkotikabrott med anknytning till samma sakhet.

I många fall är narkotikabrott relaterade till grövre brott eller till samma brottskhet. De kan anses falla inom ramen för brott som äventyrar individens eller samhällets säkerhet enligt 10 § 4 mom. i grundlagen. I synnerhet vid tullbrott som genomförs med hjälp av datanät delas försändelser upp i flera separata försändelser i syfte att minska risken för att förövaren åker fast. I en sådan situation känner den undersökande myndigheten inte till hela vidden av

brottskomplexet, i synnerhet vid avslöjandet och i det inledande skedet av utredningen. Att överskottsinformation kan användas i initialskedet är då viktigt för att myndigheten ska kunna gestalta och klarlägga helheten.

Med anledning av det som konstateras ovan vore det motiverat att överskottsinformation även ska få användas vid utredning av narkotikabrott som betraktas som tullbrott, om användningen av överskottsinformation kan antas ha mycket stor betydelse för utredningen av brottet.

55 § Avbrytande av teknisk avlyssning och av teknisk observation av utrustning

I den första meningen i 3 kap. 55 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen anges det att om det framgår att den person som den tekniska avlyssningen riktas mot inte befinner sig i det utrymme eller på den plats som avlyssnas, ska avlyssningen avbrytas så snart som möjligt och de upptagningar som fås genom avlyssningen och anteckningarna om de uppgifter som fås genom den utplånas utan dröjsmål. Till följd av det slopande av teleadress- eller teleterminalspecifik teleövervakning som föreslås i fråga om 3 kap. 6 § kan det anses motiverat att även lägga till teleövervakning i bestämmelsen. Således borde när teleövervakning riktas mot andra meddelanden än sådana som sänts av eller avsetts för den person som är föremål för tillståndet teleövervakningen till denna del avbrytas så snart som möjligt. Därtill ska den information som erhållits och relaterade anteckningar omedelbart utplånas. Samtidigt är det motiverat att förtydliga bestämmelsen i fråga om både teleövervakning och teknisk avlyssning, så att avbrytandet av användningen av en metod för inhämtande av information och skyldigheten att utplåna upptagningar och uppgifter samt anteckningar om dem ska gälla uttryckligen i de situationer som avses i paragrafen.

Enligt paragrafens sista mening gäller skyldigheten att avbryta åtgärden och att utplåna upptagningarna och anteckningarna också teknisk observation av utrustning, om det framgår att observationen gäller ett meddelandes innehåll eller i 4 § avsedda identifieringsuppgifter eller att den person som avses i 3 kap. 19 § 3 mom. inte använder den anordning som är föremål för observationen. Det är motiverat att den ändring av tvångsmedelslagen som gäller användningsområdet för teknisk observation av utrustning (lag 452/2023) beaktas också i bestämmelsen i fråga. Av tydlighets- och läsbarhetsskäl är det dessutom motiverat att separera bestämmelserna om teknisk observation av utrustning från bestämmelserna i början av paragrafen som gäller teleavlyssning, teleövervakning och teknisk avlyssning, och avskilja dem till ett nytt 2 mom.

57 § Underrättelse om hemligt inhämtande av information

Enligt 3 kap. 57 § 1 mom. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen ska den som varit föremål för teleövervakning, systematisk observation, förtäckt inhämtande av information, teknisk observation och kontrollerade leveranser utan dröjsmål underrättas om detta skriftligen efter det att syftet med inhämtandet av information har nåtts. Personen i fråga ska dock underrättas om det hemliga inhämtandet av information senast ett år efter att det har upphört. Det vore skäl att till 1 mom. foga ett omnämnande av att det vid anmälan om teleövervakning av en person ska specificeras vilka teleadresser och vilken teleterminalutrustning som varit föremål för åtgärden. Ändringen skulle möjliggöra tillämpningen av rättsskyddsgarantier i efterhand för den som varit föremål för inhämtande av information, genom att det säkerställs att den personen får kännedom inte bara om teleavlyssning eller teleövervakning som riktats mot honom eller henne, utan också om de adresser eller anordningar åtgärden har riktats mot. Samtidigt ska också den domstol som avses i 4 mom. få information om saken.

60 § Teleföretags skyldighet att biträda samt tillträde till vissa utrymmen

I 3 kap. 60 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen föreskrivs det om teleföretags skyldighet att biträda samt om deras tillträde till vissa utrymmen. Paragrafen behöver ändras så att termen kommunikationsförmedlare används i stället för termen teleföretag. Den föreslagna ändringen motsvarar ändringen i 10 kap. 63 § i tvångsmedelslagen och förenhetligar terminologin i lagstiftningen.

3 Målsättning

Kapitel 3 i lagen om brottsbekämpning inom Tullen som gäller hemliga metoder för inhämtande av information motsvarar till väsentliga delar bestämmelserna om hemliga tvångsmedel i 10 kap. i tvångsmedelslagen och 5 kap. i polislagen. Avsikten är att de ändringar i 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen som föreslås i propositionen i huvudsak ska motsvara de ändringar i 10 kap. i tvångsmedelslagen och 5 kap. i polislagen som trädde i kraft den 1 oktober 2023 (lagarna 452/2023 och 492/2023). Vid behandlingen av regeringens proposition RP 275/2022 rd med förslag till lag om ändring av polislagen omfattade förvaltningsutskottet utgångspunkten i den tidigare lagberedningen att tvångsmedelslagens bestämmelser om hemliga tvångsmedel och polislagens bestämmelser om hemliga metoder för inhämtande av information ska ses över på ett enhetligt sätt och att bestämmelserna till denna ska ha ett så överensstämmande innehåll som möjligt (FvUB 42/2022 rd, s. 3). Denna utgångspunkt ligger givetvis också bakom de ändringar i lagen om brottsbekämpning inom Tullen som föreslås i denna proposition.

I de ändringar som föreslås i lagen om brottsbekämpning inom Tullen föreslås inga egentliga nya befogenheter för Tullen. Syftet med propositionen är att i fråga om förhindrande och utredning av tullbrott bevara den struktur och nödvändiga motsvarighet som tidigare funnits mellan tvångsmedelslagen, polislagen och lagen om brottsbekämpning inom Tullen.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås ändringar i 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen, som gäller hemliga metoder för inhämtande av information. Det är motiverat att bestämmelserna om hemliga metoder för inhämtande av information i 3 kap. byggs på 10 kap. i tvångsmedelslagen och 5 kap. i polislagen så att bestämmelserna i så stor utsträckning som möjligt har överensstämmande innehåll.

För det första föreslås det att tillstånd till teleavlyssning eller teleövervakning i fortsättningen inte längre ska sökas och bestämmas i fråga om en viss specificerad teleadress eller teleterminalutrustning utan att det ska bedömas huruvida teleavlyssning och teleövervakning kan riktas mot vilken adress eller utrustning som helst som används av en viss person.

Datanätsbaserat förtäckt inhämtande av information ska enligt förslaget göras möjligt när det handlar om förhindrande av ett brott som det ankommer på Tullen att undersöka och för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år.

Det föreslås att bestämmelserna om brott under sådana täckoperationer som företas uteslutande i datanät formuleras som en befogenhetsbestämmelse på motsvarande sätt som bestämmelserna om brott under täckoperation i polislagen.

För att förtydliga rättsläget föreslås det att teknisk observation av utrustning fogas till bestämmelsen om förbud mot avlyssning och observation i 3 kap. 49 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen.

Användning av överskottsinformation ska möjliggöras även vid utredning av sådana normala narkotikabrott som betraktas som tullbrott där det strängast föreskrivna straffet är fängelse i två år.

Syftet med de ändringar som föreslås i propositionen är vidare att förtydliga vissa bestämmelser i lagen om brottsbekämpning inom Tullen som i praktiken har visat sig vara oklara eller lämna rum för tolkning. Genom ändringarna eftersträvas att bestämmelserna ska vara tydliga att tillämpa, vilket dels gör behandlingen av olika situationer effektivare, dels främjar ett likvärdigt bemötande av dem som är föremål för metoderna för inhämtande av information och ett bemötande som är oberoende av den som tillämpar lagen. Motsvarande ändringar har gjorts även i polislagen, där ändringarna trädde i kraft den 1 oktober 2023.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

Förslagen bedöms effektivisera och i viss mån underlätta förundersökningsmyndigheternas samarbete inom brottsbekämpning i och med att deras processer och bestämmelser om hemliga metoder för inhämtande av information blir så enhetliga som möjligt.

Förslagen bedöms spara Tullens och andra behöriga myndigheters resurser. Eftersom det genom förslaget inte längre kommer att finnas behov av att söka och behandla ett nytt tillstånd varje gång man får kännedom om en sådan av samma person använd teaddress eller teleterminalutrustning som inte omfattas av tillståndet och som är väsentlig med tanke på inhämtandet av information, kan det antas att antalet domstolsbehandlingar som gäller televlyssning och teleövervakning minskar och att de resurser som behövs för behandlingar därmed kan sparas in.

När det gäller Tullen kan förhindrandet av tullbrott bedömas bli effektivare när datanätsbaserat förtäckt inhämtande av information möjliggörs. Genom datanätsbaserat förtäckt inhämtande av information kan man få viktig brottsförebyggande information genom kortvarig informationsinhämtning som sker med användning av vilseledande personuppgifter och andra uppgifter. Det är sannolikt att man med hjälp av denna befogenhet i fortsättningen kommer att kunna förhindra exempelvis förberedelse av brott som anknyter till olaglig import, om man kan ingripa i den planerade gärningen med hjälp av den inhämtade informationen.

Tullen använder i sin brottsbekämpning för registreringen och administreringen av hemliga metoder för inhämtande av information de system som polisen förvaltar. Ändringarna bör beaktas i befintliga ärendehanteringssystem och i system under utveckling. Förslagen bedöms medföra vissa ändringsbehov i fråga om systemen, vilket i sin tur medför kostnader. Det är i detta skede inte möjligt att uppskatta de exakta kostnaderna.

4.2.2 Andra konsekvenser för enskilda och för samhället

Genom användning av hemliga metoder för inhämtande av information ingriper man i rättsintressen som är skyddade enligt grundlagen och internationella förpliktelser som avser mänskliga rättigheter. Detta gäller särskilt rätten till personlig frihet och integritet, rörelsefriheten, skyddet för privatlivet och egendomsskyddet. Med stöd av 21 § i grundlagen

bör också rättsskyddsfrågor beaktas. I enlighet med vad som beskrivs ovan främjar förslagen tillgodoseendet av rättsskyddet samt de grundläggande och mänskliga rättigheterna när bestämmelserna om tillämpning av metoder för inhämtande av information preciseras och förenhetligas och skyddet för de grundläggande fri- och rättigheterna för dem som är föremål för metoderna stärks.

Det att Tullen effektivt kan förhindra tullbrott som det ankommer på Tullen att undersöka främjar brottsbekämpningen och säkerheten. Tjänstemännen inom Tullens brottsbekämpning kommer att i någon mån behöva kompletterande utbildning i att tillämpa den ändrade lagstiftningen. Eftersom polisen är den myndighet som på riksnivå ansvarar för utbildningen i användning av hemliga tvångsmedel och metoder för inhämtande av information, kan denna utbildning ordnas som ett samarbete mellan PTG-myndigheterna.

5 Alternativa handlingsvägar

På det sätt som beskrivs närmare ovan baserar sig de föreslagna ändringarna i lagen om brottsbekämpning inom Tullen i stor utsträckning på iakttagelser om innehållet i lagstiftningen som gjorts till exempel vid polisens och Tullens laglighetsövervakning och i deras praktiska verksamhet. På basis av dessa iakttagelser kan de föreslagna lagstiftningsåtgärderna anses vara motiverade.

6 Remissvar

I utlåtandena om utkastet till regeringsproposition ansågs den föreslagna lagstiftningen i huvudsak vara motiverad och förenlig med motsvarande ändringar i tvångsmedelslagen och polislagen. I ett separat sammandrag av utlåtandena som publicerats den 5 januari 2024 redogörs det mer ingående för remissvaren. I detta avsnitt görs en kortfattad genomgång av utlåtandena om propositionen, i synnerhet till den del det i dem föreslås ändringar i förhållande till utkastet till proposition. I utlåtandena framfördes i viss utsträckning även andra förslag till ändring av lagen om brottsbekämpning inom Tullen, men denna proposition fokuserar endast på de ändringar som motsvarar de senaste ändringarna av tvångsmedelslagen och polislagen.

Allmänt

Juristförbundet konstaterar att man i framtiden bör överväga att slå samman lagarna om brottsbekämpning i fråga om olika aktörer så att alla bestämmelser som gäller hemliga metoder för inhämtande av information finns i en enda författning. Juristförbundet konstaterar att flera separata lagar leder till ökad förväxling och fler motstridiga tolkningar i både åklagarnas och domstolarnas verksamhet, och att det inte kan anses vara önskvärt att olika förfaranden tillämpas på olika förundersökningsmyndigheter. Finlands åklagarförening rf anser att det är viktigt att dryfta huruvida bestämmelserna om hemliga metoder för inhämtande av information för utredning av brott borde finnas i en och samma lag, likaså bestämmelserna om förhindrande av brott. För närvarande finns det i fråga om alla myndigheter som arbetar med förhindrande av brott separata bestämmelser om i synnerhet förhindrande av brott.

Kommunikationsministeriet fäster uppmärksamhet vid det som grundlagsutskottet lyft fram i sina utlåtanden GrUU 98/2022 rd och GrUU 99/2022 rd, nämligen att det i likhet med bestämmelserna om tvångsmedel och förundersökning har skett en utveckling där befogenheterna utökas eller utvidgas gradvis också i fråga om befogenheterna för att bekämpa brott enligt polislagen. I likhet med grundlagsutskottet fäster ministeriet uppmärksamhet vid att även om de utvidgningar av befogenheterna som genomförs genom lagändringar i sig kan vara

små, måste man vid den konstitutionella bedömningen av nödvändigheten och proportionaliteten också beakta de befogenheter som redan tidigare föreskrivits. Ministeriet ägnade vidare uppmärksamhet åt vikten av att i propositionen ta hänsyn till EU-domstolens och Europadomstolens rättspraxis i ärendet.

Transport- och kommunikationsverket lyfte i sitt utlåtande fram att definitionen av begreppet ”förmedlingsuppgifter” i propositionen avviker från definitionen av förmedlingsuppgifter i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation, och uppmärksammade de tolkningsproblem som denna skillnad eventuellt kan orsaka.

Justitiekanslern i statsrådet påpekade att bestämmelserna om brottsbekämpning har kommit att utgöra en tämligen omfattande regleringsram för de olika myndigheterna. Med tanke på konsekvensen i regleringen och gestaltandet av hela regelverket är detta inte nödvändigtvis det mest tydliga alternativet. Situationen underlättas inte heller av att ändringsförslag som gäller de olika lagarna kommer till behandling i riksdagen vid olika tidpunkter. Enligt justitiekanslern vore det önskvärt att lagstiftningen om brottsbekämpning och underrättelseinhämtning blir föremål för en tillräckligt heltäckande granskning.

Justitieministeriet hänvisade i sitt utlåtande till att grundlagsutskottet då det behandlade de ändringar i tvångsmedelslagen som trädde i kraft i oktober 2023 konstaterade att regleringsobjektet var känsligt med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna, och att de omständigheter som tryggas av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna måste samordnas med utredningen av brott och andra motsvarande vägande samhällseliga intressen. Därför betonas enligt grundlagsutskottet kraven på exakthet, noggrann avgränsning, nödvändighet och rättsskydd. Vid behandlingen av de ändringar i tvångsmedelslagen och polislagen som trädde i kraft i oktober 2023 konstaterade grundlagsutskottet dessutom att både regleringen av tvångsmedel och förundersökning och regleringen av befogenheterna vid brottsbekämpning enligt polislagen har karakteriserats av en utveckling där befogenheterna utökas eller utvidgas gradvis. Även en sådan liten utvidgning av en befogenhet som grundlagsutskottet i ett tidigare utlåtande har bedömt vara korrekt i konstitutionellt hänseende kan ge anledning att ändra bedömningen av nödvändigheten och proportionaliteten. Justitieministeriet betonar att när nya befogenheter eller befogenheter av nytt slag föreslås för en annan myndighet med andra befogenheter och uppgiftsområden bör det i propositionen på behörigt sätt motiveras på vilka grunder förutsättningarna för inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna anses bli uppfyllda också i den föreslagna regleringen. I motiveringen bör det på behörigt sätt redogöras för att förutsättningarna för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna uppfylls uttryckligen i den aktuella kontexten (bland annat med hänsyn till godtagbarhet, proportionalitet och nödvändighet samt exakthet). Vid den fortsatta beredningen bör motiveringen för lagstiftningsordningen i utkastet till proposition kompletteras ur detta perspektiv.

Vid den fortsatta beredningen kompletterades motiveringen samt avsnittet om propositionens förhållande till grundlagen och lagstiftningsordningen till vissa delar. Allmänt taget ansågs det emellertid att motiveringen samt avsnittet om konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna i stor utsträckning överensstämmer med motsvarande avsnitt i de redan godkända förslagen om ändring av polislagen och lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet.

Teleövervakning som är bunden till en viss person

Riksdagens justitieombudsman konstaterade att han i samband med motsvarande ändringar i polislagen och lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet har hörts i olika sammanhang, och då ansett att det med hänsyn till skyddet för de grundläggande fri- och rättigheterna är problematiskt att teleövervakningstillstånd görs personbundna, eftersom kopplingen mellan den person som är föremål för övervakningen och teleadressen eller teleterminalutrustningen på så sätt faller utanför domstolens kontroll. Justitieombudsmannen konstaterade avslutningsvis att eftersom lagstiftaren har godkänt lösningen i fråga om polisen och Gränsbevakningsväsendet har justitieombudsmannen inget mer att yttra om förslaget.

Enligt Finlands Näringsliv har teleoperatörerna inte nödvändigtvis tillgång till aktuell information om exempelvis dem som använder ett abonnemang, och de kan inte heller åläggas att utreda vilka abonnemang en person använder. Den ändring som föreslås i paragrafen får således inte medföra extra arbete för teleoperatörerna. Finlands näringsliv konstaterade vidare att skyddet för konfidentiell kommunikation inte heller får äventyras genom oklara användaruppgifter. Att man frångår övervakning av enskilda anordningar och abonnemang motiveras i propositionen med att sådan övervakning leder till flera successiva berednings- och handläggningsprocesser för teleövervakningstillstånd i samma ärende för både Tullen och domstolarna. Finlands näringsliv betonade dock att ändringarna i alla händelser väsentligt kommer att öka volymen av myndighetsenkäter som riktas till teleoperatörer. Likaså kommer myndigheternas sakkunskap att accentueras och deras tjänsteansvar utvidgas.

Helsingfors hovrätt ägnar i fråga om 3 kap. 6 § uppmärksamhet åt att det i det föreslagna nya 6 mom. hänvisas till en okänd misstänkt. Till denna del konstaterar Helsingfors hovrätt att det i bestämmelsen i stället för till en misstänkt bör hänvisas till den person som avses i paragrafens 5 mom. 2 punkt, dvs. en person som med fog kan antas göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten.

Vid den fortsatta beredningen har 3 kap. 6 § 6 mom. ändrats utifrån remissvaren.

Datanätsbaserat förtäckt inhämtande av information

Centralkriminalpolisen konstaterar att datanätsbaserat förtäckt inhämtande av information skiljer sig från täckoperationer som företas uteslutande i datanät inte bara genom avsaknaden av förtroliga relationer utan också eftersom interaktionen är kortvarig. Centralkriminalpolisen lyfter fram att beslut om täckoperationer som företas uteslutande i datanät fattas av chefen för centralkriminalpolisen på framställning av Tullens brottsbekämpningschef eller av en för uppdraget förordnad anhållningsberättigad tullman som särskilt utbildats för hemligt inhämtande av information. I fråga om förtäckt inhämtande av information fattas beslutet av Tullens brottsbekämpningschef. Centralkriminalpolisen konstaterar att när Tullens befogenheter i fråga om datanätsbaserat förtäckt inhämtande av information utvidgas bör det genom utbildning säkerställas att de tullmän som genomför datanätsbaserat förtäckt inhämtande av information är tillräckligt förtrogna med skillnaderna mellan datanätsbaserat förtäckt inhämtande av information och täckoperationer som företas uteslutande i datanät. Varken förtäckt inhämtande av information eller datanätsbaserat förtäckt inhämtande av information får användas för att kringgå bestämmelserna om täckoperation respektive täckoperation som företas uteslutande i datanät. Vidare betonar centralkriminalpolisen att polisen på riksnivå ansvarar för utbildningar i användningen av hemliga tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information och anser att det med tanke på utformningen av en gemensam syn är viktigt att Tullen deltar i dessa utbildningar. Enligt 2 kap. 2 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen ska Tullen underrätta polisen om ett misstänkt allvarligt brott som kommit till dess kännedom och om åtgärder som Tullen inlett för att utreda ett sådant brott. Centralkriminalpolisen anser

det vara viktigt att polisen som den myndighet som är allmänt behörig i brottsbekämpning också har kännedom om de hemliga metoder för inhämtande av information som Tullen använder, så att polisen kan få en heltäckande lägesbild och man undviker överlappande verksamhet. Enligt centralkriminalpolisen bör det till 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen för tydlighetens skull fogas en rapporteringsmekanism av ovan beskrivet slag.

Polisstyrelsen instämmer i de motiverade synpunkter som centralkriminalpolisen lägger fram i frågan. Polisens och Tullens rättigheter får inte vara motstridiga i denna fråga. När Tullens befogenheter utvidgas i fråga om datanätsbaserat förtäckt inhämtande av information bör det därför genom utbildning säkerställas att de tullmän som utövar befogenheterna är tillräckligt förtrogna med skillnaderna mellan datanätsbaserat förtäckt inhämtande av information och täckoperationer som företas uteslutande i datanät.

Vid den fortsatta beredningen stannade man för att till dessa delar göra endast de ändringar som direkt hänför sig till de senaste ändringarna i tvångsmedelslagen, polislagen och lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet. I fråga om den nya rapporteringskyldighet som centralkriminalpolisen föreslår konstaterades det vid den fortsatta beredningen att de nuvarande samarbetsstrukturerna säkerställer ett tillräckligt informationsutbyte mellan PTG-myndigheterna till dessa delar. I fråga om den utbildning som krävs ändrades det avsnitt i propositionen som gäller konsekvenserna i någon mån så att polisens roll som den nationella myndighet som ansvarar för utbildningen i användning av hemliga tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information betonas.

Teknisk avlyssning och dess förutsättningar (s.k. tangentavlyssning)

Riksdagens justitieombudsman konstaterade att begränsningen i 3 kap. 13 § 2 mom. enligt vilken teknisk avlyssning inte får riktas mot utrymmen som används för stadigvarande boende enligt propositionen inte avses gälla så kallad tangentavlyssning. Enligt motiveringen (s. 11) är det ”med avseende på behovet av skydd normalt inte motiverat att jämställa tangentavlyssning med bostadsavlyssning.” Riksdagens justitieombudsman konstaterade att han delvis är av annan åsikt i denna fråga, eftersom även det att man ”avlyssnar” tangentbordet på en anordning som används i ett utrymme som omfattas av hemfriden utgör ett brott mot hemfriden. Riksdagens justitieombudsman konstaterade dock avslutningsvis att eftersom lagstiftaren har godkänt lösningen i fråga om polisen och Gränsbevakningsväsendet har justitieombudsmannen inget mer att yttra om förslaget.

Helsingfors hovrätt konstaterade att det i propositionsutkastet föreslås en ändring enligt vilken Tullen ska få använda teknisk avlyssning som endast riktas mot en teknisk anordning, oberoende av den plats på vilken anordningen finns. För att undvika eventuella oklarheter i tolkningen konstaterar Helsingfors hovrätt att förslagets förhållande till bestämmelsen i 2 mom. bör förtydligas (exempelvis genom att komplettera förslaget med formuleringen ”trots vad som föreskrivs i 2 mom.”).

Transport- och kommunikationsverket påminner om att teknisk observation av utrustning enligt 3 kap. 19 § 2 mom. i den gällande lagen inte får riktas mot sådana förtroliga meddelanden som omfattas av de bestämmelser i det kapitlet eller i annan lag som gäller teleavlyssning, teleövervakning och annan teknisk observation än observation av utrustning. Enligt utkastet ska därför spårning av skrivande av meddelanden i realtid genom tangentavlyssning betraktas som teknisk avlyssning snarare än som teknisk observation av utrustning. Transport- och kommunikationsverket anser att det är svårt att gestalta de olika användningsområdena för teknisk avlyssning och teknisk observation av utrustning. Utifrån lagen om tjänster inom

elektronisk kommunikation kan i praktiken all kommunikation mellan en anordning och ett allmänt kommunikationsnät karakteriseras som ”meddelanden” som är konfidentiella i förhållande till utomstående. Enligt Transport- och kommunikationsverket förefaller det oklart hur man vid tangentavlyssning i praktiken ska upprätthålla åtskillnaden mellan teknisk observation av utrustning och teknisk avlyssning. Mot bakgrund av begreppet ”meddelande” i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation är nämligen således förutom text- eller e-postmeddelanden också telekommunikation i samband med webbsurfning, eller sändande av kommandon till en server exempelvis via en SSH-förbindelse, kommunikation som är konfidentiell exempelvis i förhållande till utomstående. Transport- och kommunikationsverket lyfter därmed fram att det torde vara skäl att förtydliga de olika betydelseerna och användningsområdena för teknisk avlyssning respektive teknisk observation av utrustning.

Användning av överskottsinformation

Riksdagens justitieombudsman ansåg det vara tveksamt huruvida narkotikabrott ska betraktas som ett i 10 § 4 mom. i grundlagen avsett brott som äventyrar individens eller samhällets säkerhet. Justitieombudsmannen hänvisade dock till grundlagsutskottets utlåtandep Praxis, där utskottet betraktat narkotikabrott som brott som äventyrar individens eller samhällets säkerhet, samt till förvaltningsutskottets betänkande där utskottet konstaterat att narkotikabrottens allmänna skadlighet både för individen och samhället motiverar möjligheten att använda överskottsinformation vid utredning av brott och ansett det motiverat att narkotikabrott tas in i den förteckning över brott som motiverar metoder för inhämtande av information som anges i 5 kap. 54 § 2 mom. i polislagen. Till denna del konstaterade justitieombudsmannen att eftersom sådana bestämmelser redan finns i polislagen har justitieombudsmannen inget mer att yttra om förslaget.

Transport- och kommunikationsverket föreslår att man överväger huruvida de relativt snäva motiveringarna till utvidgningen av regleringen behöver kompletteras i propositionen så att grundlagsutskottets ovannämnda ställningstaganden och de motiveringar till ändringarna som ges i ovannämnda betänkanden beaktas.

Justitieministeriet konstaterar i sitt utlåtande att även om förslaget enligt ministeriet i princip förefaller välmotiverat bör det granskas närmare särskilt med hänsyn till grundlagsutskottets utlåtandep Praxis. Även om det i samband med ändringarna av tvångsmedelslagen och polislagen har ansetts motiverat att inkludera narkotikabrott i bestämmelserna om användning av överskottsinformation, bör frågan med hänsyn till den nu föreslagna ändringen granskas i förhållande till utvidgningen av Tullens behörighet. Justitieministeriet konstaterar dessutom att även om det nyligen har gjorts en motsvarande ändring i tvångsmedelslagen och polislagen garanterar detta inte automatiskt att en sådan ändring är motiverad i någon annan reglering av behörigheter, och en sådan motivering är inte tillräcklig med tanke på lagstiftningsordningen.

Inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser och teleterminalutrustning

I fråga om inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser och teleterminalutrustning ägnade flera remissinstanser uppmärksamhet åt att grundlagsutskottet vid behandlingen av förslagen till ändring av tvångsmedelslagen och polislagen noterat att det tidigare uttryckligen har förutsatt att en begränsning av det slag som föreslogs bli slopad fogas till polislagen som ett villkor för att vanlig lagstiftningsordning ska kunna tillämpas. Grundlagsutskottet konstaterade i sitt utlåtande att det inte har lagts fram tillräckliga motiveringar för det föreslagna slopanDET och anförde att bestämmelsen till denna del antingen måste bevaras i sin gällande form eller också måste det på författningsgrund med hjälp av övervakning och tekniska metoder ses till att

anordningen används endast för inhämtande av identifieringsuppgifter. Mot denna bakgrund föreslog lagutskottet i sitt betänkande att 10 kap. 25 § 2 mom. i tvångsmedelslagen inte ändras i enlighet med förslaget om att slopa den begränsning enligt vilken det för inhämtande av identifieringsuppgifter för en teaddress eller teleterminalutrustning bara får användas sådana tekniska anordningar som endast kan användas för detta ändamål. Mot bakgrund av dessa motiveringar är det aktuella förslaget enligt remissinstanserna inte motiverat, och det finns således inte skäl att i den aktuella lagstiftningen avvika från systematiken i motsvarande bestämmelser i tvångsmedelslagen och polislagen. Med beaktande av det som konstaterats ovan ansåg remissinstanserna att den föreslagna begränsningen i 3 kap. 21 § 2 mom. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen inte var motiverad och att förslaget bör strykas.

Vid den fortsatta beredningen slopades förslaget om att slopa denna begränsning i fråga om tekniska anordningar och de ändringsförslag som gällde den ströks i propositionen.

7 Specialmotivering

3 kap. Hemliga metoder för inhämtande av information

4 §. Teleövervakning och dess förutsättningar. Det föreslås att definitionen av teleövervakning i paragrafens 1 mom. ändras så att det i stället för inhämtande av identifieringsuppgifter ska handla om inhämtande av förmedlingsuppgifter om meddelanden som en kommunikationsförmedlare har i sin besittning. Användningsområdet för teleövervakning ändras inte genom ändringen.

6 §. Beslut om teleövervakning. Utifrån de motiveringar som anförs ovan i avsnittet om nuläget föreslås det att 4 mom. preciseras så att tillstånd till teleövervakning kan ges och beslut fattas endast räknat från den dag då tillståndet ges eller beslutet fattas. På basis av ändringen kommer det att vara tydligt att tillstånd inte kan beviljas så att det börjar vid en senare tidpunkt, även om ett föregående tillstånd fortfarande skulle vara i kraft fram till tidpunkten i fråga.

I 5 mom. föreslås det att 6 punkten, som gäller den teaddress eller teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot, stryks. I ett yrkande och beslut om teleövervakning ska det inte längre separat förtecknas all teleterminalutrustning eller alla teaddresser som yrkandet eller beslutet gäller. Domstolen ska kunna utfärda ett allmänt tillstånd i fråga om en teaddress eller teleterminalutrustning som innehas av en viss person eller som personen i övrigt kan antas använda, utan att dessa adresser eller denna utrustning specificeras. Tullen ska inte heller separat behöva ansöka om enskilda tillstånd för teaddresser eller teleterminalutrustning som en person innehar och som upptäcks först efter det att tillståndet beviljades. Det ursprungliga beslutets giltighetstid ska emellertid gälla också åtgärder som avser sådana teaddresser eller sådan teleterminalutrustning.

Det föreslås vidare att 5 mom. ändras så att det av momentet uttryckligen framgår att teleövervakningen också kan riktas mot en teaddress eller teleterminalutrustning som innehas av en person som inte är känd. Momentets 2 punkt kompletteras så att där nämns att ett yrkande och ett beslut om teleövervakning i de fall när personen inte är känd fortfarande ska innehålla uppgift om den teaddress eller teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot. I sådana situationer är det fortfarande motiverat att det yrkande och det beslut som tillståndet hänför sig till kan riktas mot en viss teaddress eller teleterminalutrustning. Yrkandet och beslutet ska dock i stället för mot en teaddress eller teleterminalutrustning riktas mot en specificerad person, så snart personen kan namnges.

Vidare föreslås det att det till paragrafen fogas ett nytt 6 mom., enligt vilket beslut om de teleadresser eller den teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot ska fattas av en anhållningsberättigad tullman utom i situationer där personen inte är känd. I beslutet ska valet av teleadresser eller teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot motiveras. Bestämmelsen kompletterar den ändring som föreslås i 5 mom. Den anhållningsberättigade tullmannen ska ansvara för att klarlägga de teleanslutningar och den teleterminalutrustning som personen använder och fatta beslut om dessa. Ett beslut ska fattas både när det är fråga om teleadresser eller teleterminalutrustning som hänför sig till ett nytt teleövervakningstillstånd och när det är fråga om att foga en ny teleadress eller teleterminalutrustning till ett ärende som gäller samma brott och samma person. Med att valet av de teleadresser eller den teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot ska motiveras ska avses ändamålsenliga motiveringar till varför ifrågavarande adresser eller utrustning ska anses vara i en viss persons besittning eller ska anses vara sådana att de sannolikt annars används av den personen. Det är motiverat att det i ett beslut som gäller teleadresser eller teleterminalutrustning hänvisas till det domstolsbeslut genom vilket tillståndet till teleövervakning har beviljats.

Att ta fram identifieringsuppgifter för de teleadresser och den teleterminalutrustning som används av personen och som teleövervakningen riktas mot ska fortfarande vara en uppgift som den anhållningsberättigade tulltjänstemannen ska utföra under tjänsteansvar. Avsikten är att en tillräcklig förhandsutredning ska minska förekomsten av sådana i 55 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen avsedda situationer där teleövervakning riktas mot andra meddelanden än meddelanden från eller till den person som är föremål för tillståndet.

11 §. *Förtäckt inhämtande av information och dess förutsättningar.* Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 4 mom. enligt vilket Tullen får rikta datanätsbaserat förtäckt inhämtande av information mot en person om det på grund av personens yttranden eller uppträdande i övrigt med fog finns anledning att anta att denne kommer att göra sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år.

Såsom det konstaterats ovan i avsnittet om bedömning av nuläget är det för interaktionen mellan människor i datanät typiskt att man inte alltid känner till den andra partens identitet utan att denna kan uppträda till exempel under pseudonym. Dessutom kan datanätsbaserat förtäckt inhämtande av information dokumenteras lättare och i större detalj än andra metoder för förtäckt inhämtande av information. Således kan man i efterhand på ett tillförlitligt sätt klarlägga hur det förtäckta inhämtandet av information har förlöpt. I en IT-miljö finns inte heller samma säkerhetsrisker som när det gäller sedvanliga metoder för förtäckt inhämtande av information. Dessa omständigheter bidrar till att det är motiverat att tröskeln för datanätsbaserat förtäckt inhämtande av information ska vara lägre än för annat förtäckt inhämtande av information.

Även inom verksamhetsfältet för bekämpningen av tullbrott sker den brottsliga verksamheten i allt högre grad i datanäten. Brott som undersöks av Tullen förbereds och begås med hjälp av datanäten. Även om ett brott skulle ha begåtts helt och hållet i den fysiska världen förs det mycket diskussioner om brott eller anknyttande gärningar på olika plattformar i datanäten. För att förhindra och utreda brott måste de som arbetar med brottsbekämpning inom Tullen vara aktiva i datanäten, där en stor del av iakttagelserna om brott görs och en stor del av det material som beslagtogs som bevis finns.

13 §. *Teknisk avlyssning och dess förutsättningar.* Det föreslås att 3 mom. ändras på det sätt som anges i beskrivningen av nuläget så att Tullen får rikta teknisk avlyssning mot en teknisk anordning oberoende av på vilken plats den finns, om avlyssningen riktas endast mot den tekniska anordningen och inte det utrymme där anordningen finns. Avsikten är att göra det möjligt att använda tangentavlyssning som teknisk avlyssning i sådana fall där avlyssningen

enbart riktar sig mot en anordnings tangentbord i syfte att utreda innehållet i ett meddelande, och det inte genom avlyssningen går att få information om det utrymme där anordningen i fråga finns.

21 §. *Inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning.* Det föreslås att 2 mom. ändras så att hänvisningen till Kommunikationsverket ersätts med en hänvisning till det nuvarande Transport- och kommunikationsverket.

26 §. *Deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet och i kontrollerade leveranser.* På de grunder som närmare beskrivs i bedömningen av nuläget föreslås det att 1 mom. formuleras som en befogenhetsbestämmelse i syfte att reglera vad en tullman som företar en täckoperation uteslutande i datanät och i samband därmed deltar i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet får göra i de situationer och under de förutsättningar som närmare anges i bestämmelsen. Momentet förblir därmed oförändrat till sitt innehåll i övrigt, men där görs de ändringar som följer av att bestämmelsen formuleras som en behörighetsbestämmelse.

44 §. *Förfarandet i domstol.* Med anledning av de ändringar som föreslås i 6 § föreslås det att bestämmelserna i 44 § 3 mom. begränsas till att gälla endast situationer där, i det fall att den misstänkte inte är känd, ett yrkande och beslut som gäller teleövervakning fortfarande riktas mot en viss teleadress eller teleterminalutrustning som är föremål för åtgärden.

49 §. *Förbud mot avlyssning och observation.* Det föreslås att paragrafen ändras så att den inkluderar teknisk observation av utrustning. Ändringen förbättrar rättsskyddet för den som är föremål för inhämtandet av information, eftersom teknisk observation av utrustning också kan riktas mot sådana förtroliga meddelanden som omfattas av förbud mot avlyssning och observation.

53 §. *Användning av överskottsinformation.* På de grunder som anges ovan i beskrivningen av nuläget föreslås det att till 2 mom. fogas sådant narkotikabrott som ska betraktas som tullbrott för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i två år. Förutsättningarna för användning av överskottsinformation ändras inte i övrigt. Enligt förslaget ska överskottsinformation i fortsättningen få användas också för utredning av narkotikabrott som betraktas som tullbrott, om användningen av överskottsinformation kan antas vara av synnerligen stor vikt för utredningen av brottet. Den föreslagna ändringen motsvarar den ändring av tvångsmedelslagen och polislagen som trädde i kraft den 1 oktober 2023.

55 §. *Avbrytande av teleövervakning, teknisk avlyssning och teknisk observation av utrustning.* Det föreslås att teleövervakning tas in i 1 mom. och i rubriken. Därtill föreslås det att formuleringen förtydligas så att avbrytandet av användningen av en metod för inhämtande av information och skyldigheten att utplåna upptagningar och uppgifter samt anteckningar om dem uttryckligen ska gälla sådana situationer som avses i paragrafen. Om en misstänkt som är föremål för exempelvis teleövervakning inte alls använder den teleanslutning som övervakningen riktas mot, ska teleövervakningen till denna del avbrytas helt och hållet och de uppgifter som fått genom den och anteckningarna om dem utplånas. Om det emellertid rör sig om att den teleanslutning som annars används av den misstänkte endast vid ett givet tillfälle har använts av en annan person, förutsätter bestämmelsen endast att de uppgifter som fått vid det tillfället utplånas, inte att teleövervakningen behöver avbrytas helt och hållet. Det föreslås att paragrafen förtydligas så att den sista meningen som gäller teknisk observation av utrustning blir ett nytt 2 mom. Bestämmelsens ordalydelse ändras så att den motsvarar lagens 3 kap. 19 § 2 mom. (ändrat genom lag 460/2023), som trädde i kraft den 1 oktober 2023.

57 §. Underrättelse om hemligt inhämtande av information. Det föreslås att till paragrafen, på de grunder som anges i den beskrivning av nuläget som gäller beslut om teleövervakning, fogas en bestämmelse om att de teleadresser och den teleterminalutrustning som varit föremål för en åtgärd ska specificeras i den underrättelse som gäller teleövervakning av en person. Syftet med ändringen är också att göra det möjligt för den som varit föremål för inhämtande av information att använda rättsmedel i efterhand genom att det säkerställs att denne får kännedom inte bara om den teleövervakning som riktats mot honom eller henne utan också om vilka adresser eller anordningar åtgärden riktats mot. Samtidigt informeras också den i paragrafens 4 mom. avsedda domstolen som beviljat tillståndet om saken. Ändringen motsvarar den ändring av tvångsmedelslagen och polislagen som trädde i kraft den 1 oktober 2023.

60 §. Kommunikationsförmedlares skyldighet att biträda samt tillträde till vissa utrymmen. Det föreslås att paragrafen och dess rubrik ändras på grund av de ändringar som föreslås i 4 § så att det i stället för ”teleföretag” hänvisas till ”kommunikationsförmedlare”.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

Med stöd av 64 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen får närmare bestämmelser om ordnande av och tillsyn över användningen av i lagen avsedda hemliga metoder för inhämtande av information samt om dokumentering av åtgärderna och om de rapporter som ska lämnas för tillsynen utfärdas genom förordning av statsrådet. Med anledning av den föreslagna lagstiftningen bör eventuella behov av ändringar i statsrådets förordning om hemliga tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information inom Tullen (152/2017) granskas.

9 Ikraftträdande

Det föreslås att lagen träder i kraft så snart som möjligt i början av 2024. Avsikten är att lagen ska träda i kraft så snart som möjligt efter ikraftträdandet av motsvarande ändringar i tvångsmedelslagen och polislagen (lagarna 452/2023 och 492/2023). Ändringarna i tvångsmedelslagen och polislagen trädde i kraft den 1 oktober 2023. Det att ändringarna träder i kraft så samtidigt som möjligt med ändringarna i tvångsmedelslagen och polislagen underlättar myndigheternas och domstolarnas tillämpning av lagen om brottsbekämpning inom Tullen. Lagens ikraftträdande förutsätter samarbete mellan PTG-myndigheterna och tillräcklig myndighetsutbildning. I lagen föreslås en övergångsbestämmelse enligt vilken bestämmelserna i den nya lagen ska tillämpas på sådana hemliga metoder för inhämtande av information som är i kraft vid lagens ikraftträdande. Detta innebär för det första att en fortlöpande metod för inhämtande av information som bestämts före ikraftträdandet av lagen förblir i kraft vid ikraftträdandet. På ikraftvarandet och upphävandet av en metod för inhämtande av information, liksom också annars på åtgärder som vidtas medan metoden är i kraft, ska enligt förslaget bestämmelserna i den nya lagen tillämpas.

10 Verkställighet och uppföljning

Eftersom många av de ändringar som föreslås i propositionen är ytterst centrala både för de personer som är föremål för befogenheterna och för Tullen som i praktiken tillämpar bestämmelserna, bör den föreslagna lagstiftningens ändamålsenlighet följas efter ikraftträdandet för att säkerställa att de effekter som eftersträvas med förslagen uppnås. På motsvarande sätt bör reformens inverkan på Tullens arbetsmängd följas upp.

11 Förhållande till andra propositioner

I augusti 2021 har justitieministeriet tillsatt en arbetsgrupp för att se över bestämmelserna om offentliga samfunds skadeståndsansvar. En av arbetsgruppens uppgifter är att bereda ett förslag till behövliga specialbestämmelser om rätt till skadestånd i samband med användningen av tvångsmedel och polisens befogenheter (OM045:00/2021). Arbetsgruppsbetänkandet var på remiss vintern 2023. Frågor som hör till arbetsgruppens uppdrag har inte granskats i denna proposition.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

12.1 Allmänt

I bedömningen av nuläget och i specialmotiveringen har man redan bedömt frågor som hänför sig till grundlagen och till tillgodoseendet och skyddet av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna till den del de inverkar på hur de föreslagna bestämmelserna utformas och hur de ska tolkas. Också riksdagens grundlagsutskotts ställningstaganden har beaktats.

Genom brottsbekämpningsåtgärder ingriper man i de grundläggande fri- och rättigheter som tryggas i grundlagen, särskilt i rätten till den personliga frihet och integritet som tryggas i 7 §, den rörelsefrihet som tryggas i 9 § 1 mom., det skydd för privatlivet som tryggas i 10 § och det egendomsskydd som tryggas i 15 §. När förslagen bedöms har också bestämmelserna om rättsskydd i 21 § i grundlagen betydelse. Samtidigt är det uppenbart att förhindrande och avslöjande av brott och avvärjande av vissa faror är mål vars uppnående motiveras av ett starkt allmänintresse och samhällligt intresse.

De med hänsyn till grundlagen viktigaste lagstiftningsändringarna kan i princip anses vara de ändringar genom vilka myndigheterna ges nya befogenheter som gäller individen eller befintliga befogenheter utvidgas eller individens rättigheter eller handlingsfrihet annars begränsas. Vid behandlingen av de ovannämnda ändringarna i tvångsmedelslagen och polislagen uppmärksammade grundlagsutskottet allmänt att regleringen av tvångsmedel och förundersökning har kännetecknats av en utveckling där befogenheterna utökas eller utvidgas gradvis. De utvidgningar av befogenheterna som genomförs genom lagändringar kan i sig vara små, men vid den konstitutionella bedömningen av nödvändigheten och proportionaliteten måste man även beakta de befogenheter som redan tidigare föreskrivits. Även en liten utvidgning av en befogenhet som grundlagsutskottet i ett tidigare utlåtande har bedömt vara oklanderligt i konstitutionellt hänseende kan ge anledning att ändra bedömningen av nödvändighet och proportionalitet. (GrUU 98/2022 rd, stycke 2; GrUU 99/2023 rd, stycke 3).

Till denna del kan det noteras att det i propositionen inte föreslås några helt nya befogenheter. I propositionen föreslås dock vissa ändringar i redan befintliga befogenheter, av vilka en del har den karaktären att de utvidgar användningsområdet för befogenheten. Propositionen bör till denna del bedömas med avseende på de lagreservationer som ingår i grundrättighetsbestämmelserna samtidigt som man beaktar de allmänna förutsättningarna för begränsning av de grundläggande rättigheterna, exempelvis att en sådan begränsning ska vara noggrant definierad och exakt, att grunderna för begränsning ska vara godtagbara, att kravet på proportionalitet ska vara uppfyllt, att rättssäkerhetsarrangemangen ska vara tillräckliga och att begränsningen inte får stå i konflikt med Finlands internationella förpliktelser när det gäller de mänskliga rättigheterna.

Innehållet i propositionen har också påverkats av 2 § 3 mom. i grundlagen, enligt vilket all utövning av offentlig makt ska bygga på lag och lag ska iakttas noggrant i all offentlig verksamhet. I propositionen eftersträvas därför en heltäckande och exakt reglering av myndigheternas befogenheter. Utvecklandet av regleringen på detta sätt har samband med arbetet för att förbättra den rättsliga ställningen för dem som är föremål för myndigheternas befogenheter, inbegripet förbättrandet av rättsskyddsarrangemangen.

12.2 Hemliga metoder för inhämtande av information

12.2.1 Allmänt

I 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen som gäller hemliga metoder för inhämtande av information föreslås vissa ändringar som är av betydelse med tanke på inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna. I denna granskning är av relevans för kapitlet framför allt 10 § i grundlagen, enligt vilken vars och ens privatliv, heder och hemfrid är tryggade och närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Brev- och telefonhemligheten samt hemligheten i fråga om andra förtroliga meddelanden är okränkbar. Genom lag kan det dock föreskrivas om sådana åtgärder som berör hemfriden och begränsningar i meddelandehemligheten som är nödvändiga vid utredning av brott som exempelvis äventyrar individens eller samhällets säkerhet eller hemfriden, vid rättegång och säkerhetskontroll och under frihetsberövande.

Utredning av brott kan ordagrant förstås endast som att det avser utredning av redan begångna brott. Utredning av brott i den mening som avses i 10 § 3 mom. i grundlagen anses däremot också omfatta åtgärder som vidtas med anledning av en konkret, specificerad misstanke om brott, även om brottet ännu inte har hunnit begås (GrUU 2/1996 rd, s 2/1 och GrUU 5/1999 rd, s. 2–3). Således har till exempel teleövervakning trots 10 § 3 mom. i grundlagen ansetts kunna användas för att förhindra vissa brott (GrUU 5/1999 rd, GrUU 2/1996 rd).

Grundlagsutskottet tog ställning till tolkningen av bestämmelsen också i sitt betänkande GrUB 4/2018 rd om ändring av grundlagen (s. 5–6). Utskottet konstaterar att begränsningsklausulen i 10 § 3 mom. i grundlagen redan före ikraftträdandet av den nya grundlagen (se exempelvis GrUU 2/1996 rd, GrUU 5/1999 rd) tolkats mycket konsekvent på så sätt att det betraktas som utredning av brott att åtgärder vidtas med anledning av en konkret och specificerad misstanke om brott trots att brottet ännu inte har omsatts i gärning. Det är alltså inte oklart hur bestämmelsen ska tolkas, utan tolkningen är etablerad.

Grundlagsutskottet har vid behandlingen av den reglering i tvångsmedelslagen som det hänvisas till ovan i propositionen konstaterat att det är fråga om ett regleringsobjekt som är känsligt med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna, där de omständigheter som tryggas av de grundläggande fri- och rättigheterna. Därför betonas kraven på exakthet, noggrann avgränsning, nödvändighet och rättsskydd. Kravet på förenlighet med Europakonventionen, såsom dess innehåll preciseras i Europadomstolens rättspraxis, är dessutom av stor betydelse för en sådan reglering. (GrUU 98/2022 rd, stycke 1).

12.2.2 Teleövervakning

I fråga om teleövervakning föreslås det i propositionen att tillstånd för teleövervakning i fortsättningen inte längre ska sökas och bestämmas i fråga om vissa specificerade teleadresser eller teleterminaler, utan att det ska bedömas huruvida teleövervakning kan riktas mot vilken teleadress eller teleterminalutrustning som helst som används av den som är föremål för inhämtandet av information. Uppgiften att klarlägga identifieringsuppgifter om de teleadresser

och den teleterminalutrustning som en person använder ska enligt förslaget också framöver utföras av en anhållningsberättigad tjänsteman under tjänsteansvar. Denne ska fatta ett separat beslut om de teleadresser eller den teleterminalutrustning som är föremål för åtgärden. I beslutet ska det uttryckligen motiveras varför ifrågavarande teleadresser eller teleterminalutrustning har valts som föremål för åtgärden. Samtidigt föreslås det att den anknytande bestämmelsen i 3 kap. 55 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen utvidgas så att den också gäller avbrytande av teleövervakning, om det framgår att teleövervakningen riktas mot ett meddelande som kommer från eller är avsett för någon annan än den person som är föremål för tillståndet. I den underrättelse som ges i efterhand till den som varit föremål för inhämtande av information ska därtill specificeras de teleadresser och den teleterminalutrustning som varit föremål för åtgärden.

Vid behandlingen av motsvarande ändring som föreslogs i tvångsmedelslagen har grundlagsutskottet konstaterat att förslaget innebär att omfattningen av teleövervakningen och hur den riktas mot en anordning eller adress som innehas eller annars antas vara i personens besittning beror på beslut av en anhållningsberättigad tjänsteman eller en polisman som hör till befälet vid skyddspolisen. Enligt grundlagsutskottets uppfattning innebär förslaget en betydande och principiellt betydande ändring i lagstiftningen om begränsning av skyddet för förtroliga meddelanden enligt 10 § i grundlagen. Enligt grundlagsutskottets uppfattning försvagar den föreslagna ändringen rättsskyddet i fråga om användning av teletvångsmedel (GrUU 98/2022 rd, s. 3–4). På motsvarande sätt har grundlagsutskottet vid behandlingen av motsvarande ändring som föreslås i polislagen konstaterat att ändringen försvagar rättsskyddet i fråga om användning av hemliga metoder för inhämtande av information (GrUU 99/2022 rd, stycke 5 och 6).

Den föreslagna ändringen innebär inte att förutsättningarna för teleövervakning ändras. Domstolen ska fortfarande fatta beslut om den person vars kommunikation teleövervakningen riktas mot. Uppgiften att klargöra identifieringsuppgifter om de teleadresser och den teleterminalutrustning som en person använder ska enligt förslaget också framöver utföras av Tullen under tjänsteansvar. En anhållningsberättigad tjänsteman ska fatta ett separat beslut om de teleadresser eller den teleterminalutrustning som är föremål för åtgärden. I beslutet ska det uttryckligen motiveras varför ifrågavarande teleadresser eller teleterminalutrustning har valts som föremål för åtgärden. Avsikten är att beslutet ska omfattas av den laglighetsövervakning som avses i 3 kap. 62 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen. Vidare ska skyldigheten att motivera beslutet, tillsyn i efterhand och rättsskyddsgarantierna betonas genom en ändring av 3 kap. 57 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen som gäller underrättelse om hemligt inhämtande information, så att de teleadresser och den teleterminalutrustning som varit föremål för en åtgärd ska specificeras i underrättelsen om teleövervakning till den som varit föremål för inhämtandet av information. Samtidigt informeras också den i paragrafens 4 mom. avsedda domstolen som beviljat tillståndet om saken.

Av ovannämnda skäl kan förslaget inte anses vara problematiskt med tanke på skyddet av de grundläggande fri- och rättigheterna.

12.2.3 Förtäckt inhämtande av information

Det föreslås att förtäckt inhämtande av information i enlighet med 11 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen ska möjliggöras i datanätet också vid förhindrande av ett sådant brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år. Att datanätsbaserat förtäckt inhämtande av information möjliggörs med lägre tröskel än egentligt förtäckt inhämtande av information kan motiveras framför allt med att det redan i sig är typiskt för interaktionen mellan människor i datanät att man inte alltid känner till den andra partens

identitet, utan att denna kan uppträda till exempel under pseudonym. Dessutom kan verksamheten i ett datanät dokumenteras lättare och i större detalj än annat förtäckt inhämtande av information. Således kan man i efterhand på ett tillförlitligt sätt klarlägga hur det förtäckta inhämtandet av information har förlöpt. I en IT-miljö finns inte heller samma säkerhetsrisker som i verksamhet som bedrivs i någon annan miljö. När det dessutom beaktas att man genom förslaget kan minska antalet täckoperationer i datanätet, vilka i större utsträckning ingriper i de grundläggande fri- och rättigheterna för den som är föremål för verksamheten, bör ändringen inte anses vara problematisk med tanke på skyddet för de grundläggande fri- och rättigheterna.

12.2.4 Användning av överskottsinformation

I 3 kap. 53 § 2 mom. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen möjliggörs användning av överskottsinformation också vid utredning av sådana narkotikabrott som betraktas som tullbrott och för vilka det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i två år. I enlighet med vad som konstaterats ovan har riksdagens grundlagsutskott i fråga om brott som möjliggör användning av överskottsinformation ansett att det maximistraff som är en förutsättning för användning av överskottsinformation måste vara högre än fängelse i två år. Enligt grundlagsutskottet har det dock inte funnits något hinder för att bestämmelsen också tillämpas på vissa enstaka brott för vilka maximistraffet är fängelse i två år men som till grovhetsgraden ändå kan jämföras med de andra i momentet nämnda brotten och som uppfyller kriterierna i dåvarande 10 § 3 mom. i grundlagen.

Grundlagsutskottet har bedömt att det föreslagna kravet på ett maximistraff på två års fängelse innebär att bestämmelsen skulle tillämpas på många brott som inte kan anses äventyra samhällets eller individens säkerhet eller hemfrid enligt dåvarande 10 § 3 mom. i grundlagen (GrUU 32/2013 rd, s. 6–7). Grundlagsutskottet har dock upprepade gånger ansett narkotikabrotten vara sådana brott som äventyrar individens eller samhällets säkerhet (RP 309/1993 rd, s. 58, GrUU 2/1996 rd, s. 2, GrUU 32/2013 rd, s. 3, GrUU 33/2013 rd s. 3). Med anledning av det som sagts ovan är det uppenbart att narkotikabrott är brott som äventyrar individens eller samhällets säkerhet. Tullen är behörig att bekämpa narkotikabrottslighet inom det egna uppgiftsområdet. Eftersom Tullen och polisen bedriver ett nära samarbete vid utredningen av narkotikabrott är det nödvändigt att Tullen och polisen har så enhetliga befogenheter som möjligt på detta område. Förslaget bör således inte betraktas som problematiskt med tanke på skyddet av de grundläggande fri- och rättigheterna.

På de grunder som anges ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) 3 kap. 4 § 1 mom., 6 § 4 och 5 mom., 13 § 3 mom., 21 § 2 mom., 26 § 1 mom., 44 § 3 mom., 49 §, 53 § 2 mom., 55 §, 57 § 1 mom. och 60 § samt
fogas till 3 kap. 6 § ett nytt 6 mom. och till 11 § ett nytt 4 mom. som följer:

3 kap.

Hemliga metoder för inhämtande av information

4 §

Teleövervakning och dess förutsättningar

Med *teleövervakning* avses att förmedlingsuppgifter som innehas av en i 3 § 36 punkten i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014) avsedd *kommunikationsförmedlare* inhämtas om ett meddelande som har sänts från eller tagits emot av en teleadress eller teleterminalutrustning som är kopplad till ett i 43 punkten i den paragrafen avsett allmänt kommunikationsnät eller till ett därtill anslutet kommunikationsnät, samt att uppgifter om en teleadress eller teleterminalutrustnings läge inhämtas eller att användningen av adressen eller utrustningen tillfälligt förhindras. Med *förmedlingsuppgifter* avses sådana uppgifter om ett meddelande som kan förknippas med en i 7 punkten i den paragrafen avsedd användare eller med en i 30 punkten i den paragrafen avsedd abonnent och som behandlas i kommunikationsnäten för att överföra, distribuera eller tillhandahålla meddelanden.

---

6 §

Beslut om teleövervakning

Tillstånd kan ges och beslut fattas för högst en månad åt gången räknat från den dag då tillståndet ges eller beslutet fattas. Tillståndet eller beslutet kan även gälla en bestämd tidsperiod som föregått tillståndet eller beslutet. Denna tidsperiod kan vara längre än en månad.

I ett yrkande och i ett beslut om teleövervakning ska följande nämnas:

- 1) det tullbrott som ligger till grund för åtgärden och den förmodade brottstidpunkten eller den fara som ligger till grund för åtgärden,
- 2) den person som med fog kan antas göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten eller, om personen inte är känd, den teleadress eller teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot,
- 3) de fakta som misstanken mot personen och förutsättningarna för teleövervakningen grundar sig på,
- 4) samtycke, om detta är ett villkor för teleövervakningen,
- 5) tillståndets giltighetstid med angivande av klockslag,

6) den anhållningsberättigade tullman som leder och övervakar utförandet av teleövervakningen,

7) eventuella begränsningar och villkor för teleövervakningen.

Beslut om de teleadresser eller den teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot fattas av en anhållningsberättigad tullman, utom i situationer där den person som avses i 5 mom. 2 punkten inte är känd. I beslutet ska valet av de teleadresser eller den teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot motiveras.

11 §

Förtäckt inhämtande av information och dess förutsättningar

Tullen får för att förhindra tullbrott rikta datanätsbaserat förtäckt inhämtande av information mot en person, om det på grund av personens yttranden eller uppträdande i övrigt med fog finns anledning att anta att denne kommer att göra sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år.

13 §

Teknisk avlyssning och dess förutsättningar

Tullen får i syfte att förhindra tullbrott rikta teknisk avlyssning mot en person som befinner sig utanför ett utrymme som används för boende av permanent natur. Tullen kan också beviljas tillstånd att rikta teknisk avlyssning mot en person som befinner sig i en myndighetslokal och som berövats sin frihet på grund av brott. Avlyssningen kan riktas mot utrymmen eller andra platser där det kan antas att den person som inhämtandet av information gäller sannolikt befinner sig eller som det kan antas att personen sannolikt besöker. Tullen får rikta sådan teknisk avlyssning som endast riktas mot en teknisk anordning mot anordningen oberoende av på vilken plats den finns.

21 §

Inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning

---

För inhämtande av uppgifter som avses i 1 mom. får Tullen bara använda sådana tekniska anordningar som endast kan användas för identifiering av teleadresser och teleterminalutrustning. Transport- och kommunikationsverket ska kontrollera att de tekniska anordningarna uppfyller kraven som avses i detta moment och att de inte på grund av sina egenskaper orsakar skadliga störningar i ett allmänt kommunikationsnäts anordningar eller tjänster.

26 §

Deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet och i kontrollerade leveranser

Trots vad som föreskrivs i 25 § får en tullman som företar en täckoperation uteslutande i datanät under sitt deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet skaffa lokaler eller fordon eller andra sådana hjälpmedel, delta i organiseringen av transporten av personer, föremål eller ämnen, sköta ekonomiska angelägenheter eller bistå den kriminella sammanslutningen på andra med dessa jämförbara sätt, om det på synnerligen giltiga skäl har kunnat antas att

- 1) åtgärden genomförs också utan tullmannens medverkan,
  - 2) tullmannens verksamhet inte äventyrar eller skadar någons liv, hälsa eller frihet eller orsakar betydande fara för eller skada på egendom, och
  - 3) biståndet avsevärt främjar möjligheterna att uppnå syftet med täckoperationen.
-

44 §

Förfarandet i domstol

Om den person som avses i 6 § 5 mom. 2 punkten inte är känd och domstolen har beviljat tillstånd till teleövervakning, får domstolen pröva och avgöra ett ärende som gäller beviljande av tillstånd i fråga om en ny teleadress eller teleterminalutrustning utan att den tullman som framställt yrkandet eller en av denne förordnad tullman är närvarande, om det har förflutit mindre än en månad från den muntliga förhandlingen i ett tillståndsärende som gäller förhindrande av samma tullbrott. Ärendet kan behandlas utan att tullmannen är närvarande också om användningen av metoden för inhämtande av information redan har avslutats.

---

49 §

Förbud mot avlyssning och observation

I fråga om förbud som avser teknisk avlyssning, optisk observation och teknisk observation av utrustning tillämpas 10 kap. 52 § i tvångsmedelslagen om förbud mot avlyssning och observation.

53 §

Användning av överskottsinformation

Överskottsinformation får också användas, om användningen av överskottsinformationen kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av ett tullbrott och om det för brottet föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst tre år eller det är fråga om ett narkotikabrott som ska betraktas som tullbrott.

---

55 §

Avbrytande av teleövervakning, teknisk avlyssning och teknisk observation av utrustning

Om det framgår att teleövervakningen riktas mot något annat meddelande än ett meddelande från eller till den person som är föremål för tillståndet eller att den person som den tekniska avlyssningen riktas mot inte befinner sig i det utrymme eller på den plats som avlyssnas, ska

användningen av metoder för inhämtande av information till denna del avbrytas så snart som möjligt, och de uppgifter som har fåtts genom teleövervakningen, de upptagningar som har fåtts genom avlyssningen och anteckningarna om de uppgifter som har fåtts genom användningen av sådana metoder för inhämtande av information ska genast utplånas.

Skyldigheten att avbryta åtgärden och skyldigheten att utplåna upptagningarna och anteckningarna gäller också teknisk observation av utrustning, om det framgår att observationen riktas mot ett förtroligt meddelande som omfattas av de bestämmelser i detta kapitel som gäller teleövervakning och annan teknisk observation än observation av utrustning, eller om det framgår att den person som åtgärden riktas mot inte använder den anordning som är föremål för observationen.

57 §

Underrättelse om hemligt inhämtande av information

Den som varit föremål för teleövervakning, systematisk observation, förtäckt inhämtande av information, teknisk observation eller kontrollerade leveranser ska utan dröjsmål underrättas om detta skriftligen efter det att syftet med inhämtandet av information har nåtts. Personen i fråga ska dock underrättas om det hemliga inhämtandet av information senast ett år från att det har upphört. I en underrättelse om teleövervakning som riktats mot en person ska de teleadresser och den teleterminalutrustning som varit föremål för åtgärden specificeras.

---

60 §

Kommunikationsförmedlares skyldighet att biträda samt tillträde till vissa utrymmen

En kommunikationsförmedlare ska utan obefogat dröjsmål göra de kopplingar i ett telenät som behövs för teleövervakning. Detsamma gäller de situationer där Tullen genomför teleövervakning med hjälp av tekniska anordningar. Kommunikationsförmedlaren ska dessutom ge en anhållningsberättigad tullman sådana uppgifter som den har i sin besittning och som behövs för teknisk spårning.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 25 januari 2024

Statsminister

Petteri Orpo

Finansminister Riikka Purra

Lag

om ändring av 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) 3 kap. 4 § 1 mom., 6 § 4 och 5 mom., 13 § 3 mom., 21 § 2 mom., 26 § 1 mom., 44 § 3 mom., 49 §, 53 § 2 mom., 55 §, 57 § 1 mom. och 60 § samt
fogas till 3 kap. 6 § ett nytt 6 mom. och till 11 § ett nytt 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

3 kap.

Hemliga metoder för inhämtande av information

4 §

Teleövervakning och dess förutsättningar

Med *teleövervakning* avses i denna lag att identifieringsuppgifter inhämtas om ett meddelande som har sänts från en teleadress eller teleterminalutrustning som är kopplad till ett *sådant* allmänt kommunikationsnät eller till ett *sådant* därtill anslutet kommunikationsnät som avses i informationssamhällsbalken (917/2014) eller som har mottagits till en sådan adress eller utrustning, samt att uppgifter om en teleadress eller teleterminalutrustnings läge inhämtas eller att användningen av adressen eller utrustningen tillfälligt förhindras. Med identifieringsuppgifter avses i 3 § 40 punkten i informationssamhällsbalken avsedd information som kan kopplas till en juridisk eller fysisk person och som behandlas för att överföra meddelanden.

Föreslagen lydelse

3 kap.

Hemliga metoder för inhämtande av information

4 §

Teleövervakning och dess förutsättningar

Med ***teleövervakning*** avses att *förmedlingsuppgifter som innehas av en i 3 § 36 punkten i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014) avsedd kommunikationsförmedlare* inhämtas om ett meddelande som har sänts från *eller tagits emot av* en teleadress eller teleterminalutrustning som är kopplad till ett *i 43 punkten i den paragrafen avsett* allmänt kommunikationsnät eller till ett därtill anslutet kommunikationsnät, samt att uppgifter om en teleadress eller teleterminalutrustnings läge inhämtas eller att användningen av adressen eller utrustningen tillfälligt förhindras. Med ***förmedlingsuppgifter*** avses sådana uppgifter om ett meddelande som kan förknippas med *en i 7 punkten i den paragrafen avsedd användare eller med en i 30 punkten i den paragrafen avsedd abonnent och som behandlas i kommunikationsnäten för att överföra, distribuera eller tillhandahålla meddelanden.*

Gällande lydelse

6 §

Beslut om teleövervakning

Tillstånd kan meddelas och beslut fattas för högst en månad åt gången och de kan även gälla en viss tidsperiod som föregått tillståndet eller beslutet. Denna tidsperiod kan vara längre än en månad.

I ett yrkande och i ett beslut om teleövervakning ska följande nämnas:

1) det tullbrott som ligger till grund för åtgärden och den förmodade brottstidpunkten eller den fara som ligger till grund för åtgärden,

2) den person som med fog kan antas göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten,

3) de fakta som misstanken mot personen och förutsättningarna för teleövervakning grundar sig på,

4) samtycke, om detta är ett villkor för teleövervakningen,

5) tillståndets giltighetstid med angivande av klockslag,

6) *den teleadress eller teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot,*

7) den anhållningsberättigade tullman som leder och övervakar utförandet av teleövervakningen,

8) begränsningar och villkor för teleövervakningen.

11 §

Föreslagen lydelse

6 §

Beslut om teleövervakning

Tillstånd kan ges och beslut fattas för högst en månad åt gången *räknat från den dag då tillståndet ges eller beslutet fattas*. Tillståndet eller beslutet kan även gälla en *bestämd* tidsperiod som föregått tillståndet eller beslutet. Denna tidsperiod kan vara längre än en månad.

I ett yrkande och i ett beslut om teleövervakning ska följande nämnas:

1) det tullbrott som ligger till grund för åtgärden och den förmodade brottstidpunkten eller den fara som ligger till grund för åtgärden,

2) den person som med fog kan antas göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten *eller, om personen inte är känd, den teleadress eller teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot,*

3) de fakta som misstanken mot personen och förutsättningarna för teleövervakningen grundar sig på,

4) samtycke, om detta är ett villkor för teleövervakningen,

5) tillståndets giltighetstid med angivande av klockslag,

6) den anhållningsberättigade tullman som leder och övervakar utförandet av teleövervakningen,

7) *eventuella* begränsningar och villkor för teleövervakningen.

Beslut om de teleadresser eller den teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot fattas av en anhållningsberättigad tullman, utom i situationer där den person som avses i 5 mom. 2 punkten inte är känd. I beslutet ska valet av de teleadresser eller den teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot motiveras.

11 §

Gällande lydelse

Förtäckt inhämtande av information och dess förutsättningar

13 §

Teknisk avlyssning och dess förutsättningar

Tullen får i syfte att förhindra tullbrott rikta teknisk avlyssning mot en person som befinner sig utanför ett utrymme som används för boende av permanent natur. Tullen kan också beviljas tillstånd att rikta teknisk avlyssning mot en person som befinner sig i en myndighetslokal och som berövats sin frihet på grund av brott. Avlyssningen kan riktas mot utrymmen eller platser där det kan antas att den person som inhämtandet av information gäller sannolikt befinner sig eller som denne besöker.

21 §

Inhämtande av identifieringsuppgifter för teadresser eller teleterminalutrustning

För inhämtande av uppgifter som avses i 1 mom. får Tullen bara använda sådana tekniska anordningar som endast kan användas för identifiering av teadresser och teleterminalutrustning. Kommunikationsverket ska kontrollera att de tekniska anordningarna uppfyller kraven som

Föreslagen lydelse

Förtäckt inhämtande av information och dess förutsättningar

13 §

Teknisk avlyssning och dess förutsättningar

Tullen får för att förhindra tullbrott rikta datanätsbaserat förtäckt inhämtande av information mot en person, om det på grund av personens yttranden eller uppträdande i övrigt med fog finns anledning att anta att denne kommer att göra sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år.

Tullen får i syfte att förhindra tullbrott rikta teknisk avlyssning mot en person som befinner sig utanför ett utrymme som används för boende av permanent natur. Tullen kan också beviljas tillstånd att rikta teknisk avlyssning mot en person som befinner sig i en myndighetslokal och som berövats sin frihet på grund av brott. Avlyssningen kan riktas mot utrymmen eller *andra* platser där det kan antas att den person som inhämtandet av information gäller sannolikt befinner sig eller som *det kan antas att personen sannolikt besöker*. Tullen får rikta sådan teknisk avlyssning som endast riktas mot en teknisk anordning mot anordningen oberoende av på vilken plats den finns.

21 §

Inhämtande av identifieringsuppgifter för teadresser eller teleterminalutrustning

För inhämtande av uppgifter som avses i 1 mom. får Tullen bara använda sådana tekniska anordningar som endast kan användas för identifiering av teadresser och teleterminalutrustning. *Transport- och kommunikationsverket* ska kontrollera att de tekniska anordningarna uppfyller kraven som

Gällande lydelse

avses i detta moment och att de inte på grund av sina egenskaper orsakar skadliga störningar i ett allmänt kommunikationsnäts anordningar eller tjänster.

26 §

Deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet och i kontrollerade leveranser

Om en tullman som företar en täckoperation som genomförs uteslutande i datanät under sitt deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet skaffar lokaler, fordon eller andra sådana hjälpmedel, deltar i organiseringen av transporten av personer, föremål eller ämnen, sköter ekonomiska angelägenheter eller bistår den kriminella sammanslutningen på andra med dessa jämförbara sätt, *går denne fri från straffansvar*, om det på synnerligen giltiga skäl har kunnat antas att

- 1) åtgärden genomförs också utan tullmannens medverkan,
- 2) tullmannens verksamhet inte äventyrar eller skadar någons liv, hälsa eller frihet eller orsakar betydande fara för eller skada på egendom, och
- 3) biståndet avsevärt främjar möjligheterna att uppnå syftet med täckoperationen.

44 §

Förfarandet i domstol

När domstolen har beviljat tillstånd till teleövervakning, får den pröva och avgöra ett ärende som gäller beviljande av tillstånd i fråga om en ny teleadress eller teleterminalutrustning utan att den tullman *är närvarande* som framställt yrkandet eller en av denna förordnad tullman är närvarande, om det har förflutit mindre än en månad från den muntliga förhandlingen i ett tillståndsärende som gäller förhindrande av samma tullbrott. Ärendet kan behandlas utan att tullmannen är

Föreslagen lydelse

avses i detta moment och att de inte på grund av sina egenskaper orsakar skadliga störningar i ett allmänt kommunikationsnäts anordningar eller tjänster.

26 §

Deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet och i kontrollerade leveranser

Trots vad som föreskrivs i 25 § får en tullman som företar en täckoperation uteslutande i datanät under sitt deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet *skaffa* lokaler *eller* fordon eller andra sådana hjälpmedel, *delta* i organiseringen av transporten av personer, föremål eller ämnen, *sköta* ekonomiska angelägenheter eller *bistå* den kriminella sammanslutningen på andra med dessa jämförbara sätt, om det på synnerligen giltiga skäl har kunnat antas att

- 1) åtgärden genomförs också utan tullmannens medverkan,
- 2) tullmannens verksamhet inte äventyrar eller skadar någons liv, hälsa eller frihet eller orsakar betydande fara för eller skada på egendom, och
- 3) biståndet avsevärt främjar möjligheterna att uppnå syftet med täckoperationen.

44 §

Förfarandet i domstol

Om den person som avses i 6 § 5 mom. 2 punkten inte är känd och domstolen har beviljat tillstånd till teleövervakning, får *domstolen* pröva och avgöra ett ärende som gäller beviljande av tillstånd i fråga om en ny teleadress eller teleterminalutrustning utan att den tullman som framställt yrkandet eller en av denne förordnad tullman är närvarande, om det har förflutit mindre än en månad från den muntliga förhandlingen i ett tillståndsärende som gäller förhindrande av samma tullbrott.

Gällande lydelse

närvarande också om användningen av metoden för inhämtande av information redan har avslutats.

---

49 §

Förbud mot avlyssning och observation

I fråga om förbud mot teknisk avlyssning och optisk observation gäller 10 kap. 52 § i tvångsmedelslagen.

53 §

Användning av överskottsinformation

Överskottsinformation får också användas, om användningen av överskottsinformationen kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av ett tullbrott och om det för brottet föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst tre år.

---

55 §

Avbrytande av teknisk avlyssning och teknisk observation av utrustning

Om det framgår att den person som den tekniska avlyssningen riktas mot inte befinner sig i det utrymme eller på den plats som avlyssnas, ska avlyssningen avbrytas så snart som möjligt och de upptagningar som fås genom avlyssningen och anteckningarna om de uppgifter som fås genom den utplånas utan dröjsmål. *Skyldigheten att avbryta åtgärden och att utplåna upptagningarna och anteckningarna gäller också teknisk observation av utrustning, om det framgår att observationen gäller ett meddelandes innehåll*

Föreslagen lydelse

Ärendet kan behandlas utan att tullmannen är närvarande också om användningen av metoden för inhämtande av information redan har avslutats.

---

49 §

Förbud mot avlyssning och observation

I fråga om förbud som avser teknisk avlyssning, optisk observation och teknisk observation av utrustning tillämpas 10 kap. 52 § i tvångsmedelslagen om förbud mot avlyssning och observation.

53 §

Användning av överskottsinformation

Överskottsinformation får också användas, om användningen av överskottsinformationen kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av ett tullbrott och om det för brottet föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst tre år eller det är fråga om ett narkotikabrott som ska betraktas som tullbrott.

---

55 §

*Avbrytande av **teleövervakning**, teknisk avlyssning och teknisk observation av utrustning*

Om det framgår att teleövervakningen riktas mot något annat meddelande än ett meddelande från eller till den person som är föremål för tillståndet eller att den person som den tekniska avlyssningen riktas mot inte befinner sig i det utrymme eller på den plats som avlyssnas, ska användningen av metoder för inhämtande av information till denna del avbrytas så snart som möjligt, och de uppgifter som har fås genom teleövervakningen, de upptagningar som har fås genom avlyssningen och anteckningarna

Gällande lydelse

eller identifieringsuppgifter som avses i 4 § eller att den person som avses i 19 § 3 mom. inte använder den anordning som är föremål för observationen.

Föreslagen lydelse

om de uppgifter som har fåtts genom användningen av sådana metoder för inhämtande av information ska genast utplånas.

Skyldigheten att avbryta åtgärden och skyldigheten att utplåna upptagningarna och anteckningarna gäller också teknisk observation av utrustning, om det framgår att observationen riktas mot ett förtroligt meddelande som omfattas av de bestämmelser i detta kapitel som gäller teleövervakning och annan teknisk observation än observation av utrustning, eller om det framgår att den person som åtgärden riktas mot inte använder den anordning som är föremål för observationen.

57 §

Underrättelse om hemligt inhämtande av information

Den som varit föremål för teleövervakning, systematisk observation, förtäckt inhämtande av information, teknisk observation och kontrollerade leveranser ska utan dröjsmål underrättas om detta skriftligen efter det att syftet med inhämtandet av information har nåtts. Personen i fråga ska dock underrättas om det hemliga inhämtandet av information senast ett år efter att det har upphört.

57 §

Underrättelse om hemligt inhämtande av information

Den som varit föremål för teleövervakning, systematisk observation, förtäckt inhämtande av information, teknisk observation eller kontrollerade leveranser ska utan dröjsmål underrättas om detta skriftligen efter det att syftet med inhämtandet av information har nåtts. Personen i fråga ska dock underrättas om det hemliga inhämtandet av information senast ett år från att det har upphört. *I en underrättelse om teleövervakning som riktats mot en person ska de teleadresser och den teleterminalutrustning som varit föremål för åtgärden specificeras.*

60 §

Teleföretags skyldighet att biträda samt tillträde till vissa utrymmen

Ett teleföretag ska utan ogrundat dröjsmål göra de kopplingar i ett telenät som behövs för teleövervakning. Detsamma gäller de situationer där Tullen genomför teleövervakning med hjälp av tekniska anordningar. Teleföretaget ska dessutom ge en anhållningsberättigad tullman sådana

60 §

Kommunikationsförmedlares skyldighet att biträda samt tillträde till vissa utrymmen

En kommunikationsförmedlare ska utan obefogat dröjsmål göra de kopplingar i ett telenät som behövs för teleövervakning. Detsamma gäller de situationer där Tullen genomför teleövervakning med hjälp av tekniska anordningar. Kommunikationsförmedlaren ska dessutom ge en anhållningsberättigad tullman sådana

Gällande lydelse

uppgifter som företaget har i sin besittning och som behövs för teknisk spårning.

Föreslagen lydelse

uppgifter som *den* har i sin besittning och som behövs för teknisk spårning.

Denna lag träder i kraft den 20 .